CASA ŞCOALELOR
BIBLIOTECA PENTRU POPOR

I. DRAGOSLAV

POVEŞTILE FLORILOR

VOLUMUL I

Preţul Lei 8. -

Notă explicativă asupra ediției:

Acest material nu este un facsimil ci o reproducere a cărţii “POVEŞTILE FLORILOR” folosit ca material didactic, prin mijloace moderne de lucru: scanare, prelucrare și aranjare a textului, prelucrare și îmbunătățire a imaginilor, etc.

Editarea manualului face parte din proiectul ȘCOALA ROMÂNEASCĂ – inițiat de APCA, oraș FIENI, DB.

Proiectul își propune înțelegerea actului educațional la români de-a lungul timpului.

Realizarea obiectivului acestui proiect vizează pe toți oamenii interesați de istoria învățământului românesc și în special pe cadrele didactice și specialiştii în domeniul educației.

Cititorii dornici să pună câte o cărămidă la împlinirea obiectivului pot sprijini proiectul:

1. Cu manuale școlare sau cărți, studii, articole, etc., referitoare la învățământul românesc și tot ce a putut interacționa cu el în decursul anilor;
2. Sponsorizări sau donații;
3. Direcționarea celor 2% din impozitul pe salariu sau profit.

Nădăjduim în ajutorul lui Dumnezeu pentru rodnicia acestui demers !

Asociația Pentru Cultură Alfa, Fieni, jud. Dâmbovița
CONT BCR – RO77RNCB0129122962010001
www.asociatia-pentru-cultura-alfa.ro/blog
asociatia_alfa@yahoo.ro
0729 386 937

I. DRAGOSLAV

POVEŞTILE FLORILOR

EDITURA CASEI ŞCOALELOR

BUCUREŞTI

POVEŞTILE FLORILOR

Ce-i mai izbitor ochiului în fire şi îţi înviorează sufletul mai mult ca floarea! Ce ar fi fost lumea fără flori şi de unde ar fi luat oamenii toată noima împestriţărilor a lucrurilor şi a hainelor, şi ar fi cunoscut mirosurile dacă nu dela ele. Unde mai pui că unele alifii, leacuri nu se pot face fără flori.

Şi fiindcă m'am întrebat ce ar fi făcut lumea fără flori, să vă spun o întâmplare:

Mă uitam, într-o zi, în grădiniţa noastră la cele câteva tufe de trandafiri: una cu floarea roz, alta roşie deschisă, alta ca sângele şi alta albă ca şi crinul cel alb, şi mi se păreau că-s nişte Domniţe, cari par'că şed pe nişte scaune şi vorbesc. Aşa păreau de însufleţite în feţele lor deosebite; iar în adierea vântului de primăvară, par'că li se lăsà pieptul şi li se ridica.

Şi, deodată, ochii mi-se pierdură pe în-

tinsul gradinei plină de păpuşoi verde, la desimea copacilor acum cu floarea căzută, la împrejurimile târgului cu lanuri, dealuri verzi şi păduri şi nimic par'că nu trăia decât trandafirii din grădiniţa mea.

Nu-i vorba, frumoasă e faţa primăvăratecă a firei şi mult e plină de nădejde şi de înviorare, căci dacă trece şi podoaba asta, ori dacă nu e, atunci, ce mai e decât gol şi pustiire.

Totuşi, dacă ţi-ai închipui tot câmpul verde, cerul albastru, codrul tot verde ţi-ar da o înfiorare de ceva fără stăpân şi sălbăticie.

Cu toate acestea cine n'a fost prin grădini, livezi, câmp, dealuri şi păduri şi n'a văzut că tot acest verde începând dela câmpia largă — şesă, până la cel mai umbros loc al pădurei, nu-i împodobit decât cu flori de toate neamurile şi de toate feţele.

Că dacă laşi grădiniţa de dinaintea casei şi te plimbi prin livezi, ai să găseşti cele mai netrebnice bălării împestriţate cu cele mai ochioase flori: romaniţă, nalbă, părăluţe, ochiul boului ş .a. Şi lasă şi grădina şi du-te la câmp; şi ai să vezi că tot verdele

cela ca o mare parcă e o velinţă din cele mai minunate; toate florile şi-au dat întâlnire în acest câmp verde, fie holdă, fie iarbă: macul roşu, albăstrelele, măzărichea ş. a., parcă stau de strigă prin holdă, iar prin iarbă parcă 's strânse la sfat. Şi lasă şi câmpul şi sue pe deal, şi florile au să-ţi arate drumul până la pădure, adevărata cetate a florilor, unde poenile şi luminişurile până şi cea mai tăinuită umbră sub care nici iarba nu poate creşte, până toamna adăpostesc cele mai deosebite şi împestriţate flori. Şi dacă ai să laşi dealul şi pădurea şi te-i sui mai sus, la munte, ai să găseşti flori până şi pe stâncile cele mai pleşuve deşi umile, pipernicite, dar care, se târăsc, se întind întocmai ca omul crescut în sărăcie, dar pe care năzuinţa nu-1 lasă de a nu se arăta că e şi el în rândul oamenilor.

Şi atunci când vii înapoi, chiar de n’ai luat o floare, însă tot verdele ce ţi se părea înainte singur şi sălbatic, el acum, îţi pare mai apropiat şi mai vesel. Ba în faţa atâtor împestriţări, ce le-ai văzut şi a miro-

sului înviorător, a şi pierit acel verde dela o vreme din mintea ta.

Şi atunci vezi ce preţ are floarea pentru noi oamenii, că ea nu numai că ne însoţeşte dela viaţă până la moarte, dar ne dă şi sporul farmecului ei. Şi aşa e: Cine îţi dă încă de prin mustul omătului cea dintâi tresărire de preînoire trupească şi sufletească, dacă nu cei dintâi colţişori de ghiocei. Şi cine îţi dă un spor de veselie dacă nu viorelele, cari de sub frunzişul putred par nişte ochi şăgalnici de copii cari s'au deschis să înveselească inima părinţilor. Iar în urma floarei de corn şi cais care îţi ameţeşte sufletul cu miros de te ameţeşte şi-ţi farmecă toate simţurile, dacă nu floarea de mălin.

Cine îţi îmbată, sufletul aşa de pe la Sf. Gheorghe, cu un miros tare şi tot odată plin de sănătate răcoroasă, dacă nu floarea de cireş şi de vişin. Dar mai târziu prin Mai când toate-s verzi şi floarea pomilor dusă, ce-ţi omoară sufletul cu miros vrăjit, dacă nu stânjenelul, salcâmul, după care vine teiul care cu mirosul lui pătrunzător îţi intră şi prin ciolane.

Şi astfel de prin mustul omătului până la ziua Crucei, ai flori şi mereu flori în câmp şi păduri, una moare, o sută înviu, neamuri întregi de flori şi doar vremea care e duşmană vieţei şi tinereţei fiecărei vietăţi: dela gâză la om, dela iarbă la stejar, le scutură floarea, le ofileşte frunzele, le seacă tulpina şi le-o usucă, dar care tot ca o înfruntare a firei care le aduce în halul ista lasă, măcar seminţele, fructul vieţei lor, care prin aceşti copii trăesc mai departe, se înmulţesc în nesfârşit şi-şi întind neamul într'un nesfârşit şir de ani.

Şi, doamne, cum să nu se usuce, să nu moară, când Dumnezeu a sorocit ca tot ce este pe lume să fie supuse—dacă nu morţii veşnice — cel puţin schimbărei, care dărâmând o parte din întreg şi refăcând restul, şi care şi asta e o moarte pentru ceeace nu mai e şi pentru ceeace a fost. Şi cum să nu fie astfel, şi pentru aceste podoabe ale verdeţei, când şi ele sunt vieţuitoare, trăesc, răsuflu, se hrănesc şi îşi trag hrana din pământ cum noi o căpătăm din alimente. Şi îşi duc sucul până în capătul frunzelor ca şi sângele la vieţuitoare care colindă până şi

în cele mai subţiri vinişoare din întocmirea trupului lor.

Florile n'au gură, dar ele vorbesc sufletului cu mirosul lor, cu făptura lor, şi chiar dacă n'au miros, însă au ceva în ele cald şi apropiat, care vorbeşte sufletului prin simţurile lui; te chiamă, te iubesc, te fac să-ţi fie milă de ele, să le îngrijeşti şi cer aer, apă, pământ prielnic şi mediu pentru fiecare de a corespunde legilor fireşti. Ba s'a dovedit că au inteligenţa şi nu le lipseşte nici priceperea de a trăi, ba cu felul lor de a fi, întrec nu numai dobitoacele, dar chiar pe oameni. Ba unii învăţaţi — dintre *„Botaniştii"* — cari se îndeletnicesc cu orânduirea şi cercetarea plantelor, spun că florile şi chiar buruienile nu sunt lipsite chiar de simţul iubirei şi a legăturei căsniciei. Că s'a văzut că la aceiaşi tulpină, pentru păstrarea neatinsă a neamului, sunt flori de parte bărbătească şi altele de parte femeiască şi din a căror legătură de dragoste ies seminţele.

Ba că unele chiar au nevoi şi trebuinţa de a trăi şi se ajută unele pe altele pentru susţinerea vieţei mai dihai decât oamenii.

Şi dacă noi ceştia care trecem pe lângă

o floare, şi nu-i ştim rostul şi legile el pe lume, sunt cărţile cari dau lămuriri de aşa ceva dar cari nu sunt scrise decât în limbi streine; iar în limba ţărei noastre prea puţine tălmăciri din acele cărţi avem, iar şi pe cele ce le avem îs neînţelese pentru unii din pricina cuvintelor savante din ele şi a numirilor lor botanice.

Cu toate acestea se vede un fapt, că poporul cu toate că nu a citit cărţi de acele şi nu-şi dă seama de toate tainele apropiate ale florilor, dar el s'a găsit să le însufleţească stârnind pe seama lor o mulţime de poveşti cari deşi nu sunt la un fel, dar duc toate la acelaş isvor.

Şi în viaţa poporului nostru ca la toate popoarele cele dintâiu, a jucat rost religia, sfinţi părinţi şi eroi sau viteji. Şi într'o parte şi în alta, fie din legătură cu alte popoare, fie din închipuirea lui, ca să preamărească mai mult amintirea lor, a pus pe seama lor lucruri negrăit de închipuite, căutând pe cei dintâi să-i facă nemuritori pentru minunile şi binefacerile lor şi pe cei de al doilea ori că beau şi petrec cu zânele la cine ştie ce capăt de lume, ori că izbân-

du-i vreo nenorocire, D-zeu ori vreo sfântă zi i-a prefăcut în cine ştie ce pasăre frumoasă, ori pom, ori floare.

Din asta — aşa cred — că se naşte următoarea prepunere că, poporul nu însuşeşte plantei viaţa ce ei au creat, ci-că de aceia ea şi are aşa însuşiri unde poartă în ea sufletul şi numele unui voinic, femee sau bărbat şi care ar fi trăit cândva şi după ce s'a prefăcut în floare îşi duce viaţa şi înfloreşte după dorinţele sufletului acelui voinic, sau după blestemul sau binecuvântarea cutărei şi cutărei sfinte sau zîne.

Şi ca dovadă evlavia asta pentru flori şi credinţa că-'s făcute din oamenii, o să vă spun de mama care avea o jumătate grădină de zarzavat presărată numai cu flori şi pe cari le creştea ca pe nişte copii - şi-i erau dragi. Şi, Doamne, trebue să spun, când ar fi văzut pe cineva că-i calcă o floare, nu ştiu ce i-ar fi făcut, că zicea ea:

„Nu cumva să-mi calci vreo floare. Poţi să-ţi faci un buchet. Da, altfel să nu le batjocoreşti, că şi ele sufăr ca şi noi oamenii că multe flori — să ştii dela mine — îs făcute din oameni".

Şi prindea să spue celui ce venea la noi pe scurt, povestea cutărei şi cutărei flori.

Astfel că văzând pe mama că ţinea atâta la flori, şi spunea atâtea de dânsele, ca tot copilul, care crede, că tot ce sboară se mănâncă, m 'am însufleţit, le-am prins poveştile, le-am ascuns în mintea mea ca pe nişte comori, deşi parte din poveştile florilor nu le ştiu numai dela dânsa şi le-am auzit şi dela alţii.

Poate să nu fie cum am spus mai sus. Poate poporul — ori unii oamenii cu fantezie aprinsă — a băgat de seamă înaintea cercetătorilor, a învăţaţilor, o parte din felul de viaţă a florilor; dar ca să le dea o însuşire sufletească potrivit numelui, felului lor de a fi şi la locul şi vremea când răsar, au scos poveştile. Poate nu-i nici una nici alta, poate le-a luat de-a gată delà alte popoare - cu cari a fost norodul nostru în legături sau povestitorul, pe vremuri.

Cât despre mine, când dorul de a scrie m'a răzbit, în aleanul vremurilor şi bucuriilor — ce rând pe rând s'au perindat – m’am pus de am scris din cele auzite pe acasă şi dela alţii, — şi cari mi-au fost dragi

sufletului şi câteva din poveştile florilor pe care cred că le-au citit mulţi dintre cititorii Ardealului şi a Bucovinei atunci când ţările alipite erau sub jug şi când obijduitul român îşi găsea răsplata suferinţei lui în legătura sufletească cu Patria-Mamă, în o lectură românească.

Deci floarei i se cuvine foarte multă băgare de seamă din punctul de vedere al chipului feţei, şi traiului ei, care se deosebeşte dela floare la floare, păstrându-şi fiecare înfăţişarea ei înăscută şi atât de ciudată şi în acelaşi timp atât de atrăgătoare şi atât de drăgăstoasă.

Iar eu, unul, care mi-s dragi florile ca şi mamei mele, m'am hotărît ca toate poveştile florilor ce le-am auzit, să le adun într'un volum şi să le dau cititorilor de asemenea lecturi să le citească şi d-lor, căci nimic pe lume nu-i mai nevinovat decât să citeşti poveştile a acelora cu care zilnic ne întâlnim: — florile.

POVESTEA ÎNVIEREI FLORILOR

POVESTEA INVIEREI FLORILOR

Tatăl meu era, acum, de optzeci şi cinci de an şi încă nu-şi pierduse nici văzul, nici auzul, nici glagoria. Părea tot aşa de tânăr la suflet ca şi unul de douăzeci de ani, şi era bisericos, nevoe mare. Nu un evlavios de cei — cum s'ar mai zice — bigoţi, ci unul care vedea lumea şi Dumnezeirea prin sufletul lui, şi ştia o mulţime de poveşti şi cazanii bisericeşti, parc'ar fi trăit tot printre călugări.

El ştia că scriu şi se mândrea tare mult şi la toţi oamenii povestea; dar unii nu-l înţelegeau, ba încă ziceau că moşu a intrat în mintea copiilor, iar eu de câte ori veneam din lume, apoi îmi spunea tot felul debraşoave. Şi dacă nu mi-a lăsat cine ştie ce moşii sau acareturi, el mi-a deschis sufletul lui bogat şi plin de dar; o comoară strânsă de zeci de ani, o carte nescrisă de

întâmplări şi jetii, din care zilnic prescriu câte o pagină şi tot nu mai isprăvesc. Multe din ele mi le spusese de câte două trei ori. Acum în timpul din urmă, mi-a spus şi povestea Invierei Domnului Isus Hristos şi a florilor.

Intr'un amurg de început de iarnă stam amândoi la gura sobei. Din când în când, îmi aruncam ochii, când la jarul ce se mărea sub lemnele ce încet încet se topeau, când la pletele lui albe care în pară păreau de aur. Afară prindea să ningă; iar în casă doar candela îşi mai arunca o slaba lumină, iar din colţ cele două icoane: chipul Maicei Domnului cu Domnul Hristos în braţe şi icoana Sf. Nicolai din perete, păreau eşite din umbră şi par'că căutau să pătrudă toate colţurile înegurate ale casei.

Când de odată, tata mă întrebă:

— „Ce-ai mai scris ?" Asta mi-o spune el, ori de câte ori voia să asculte ceva nou.

— Apoi să citim, am răspuns.

Şi după ce aprinsei lampa şi începui:

— „Sf. Ilie”, care tocmai atunci o mântuisem de tipărit, şi pe care mi-o povestise tot dânsul, si tot îl întrebam de e bine.

Şi el tot îmi răspundea: „Bine, bine". După asta, ne-am aşezat la masă, şi când a fost la culcare m'a întrebat iar:

“Da, povestea Invierii o ştii?" şi se aşează pe pat cu faţa în sus.

— Care ? îl întrebai.

— „Cu Maica Domnului când s'a dus să ceară pe Domnul Hristos dela jidovi?"

Povestea asta o ştiam de mic, dar o uitasem. Mi-o spusese de multe ori Ion a Aniţei, nepotul mătuşei Aniţei, sora tatei. Şi de multe ori îmi venise în minte, da nu ştiam cum începe. Acum, îi răspunsei:

„Nu ştiu: poate mi-ai spus-o, dar am uitat-o".

— Apoi s'o scrii şi pe asta.

— Apoi, spune-o, i-am zis.

— Pune-te şi o scrie, mă îndemnă el.

— Apoi o ţiu eu minte.

— Da vezi că are nişte tâlcuri prin ea.

Şi aşezându-mă la scris, el stătu o clipă gânditor, apoi grăi: „Incepe aşa:

„Inger, îngerul meu
Roagă-te lui Dumnezeu,
Pentru sufleţelul meu.

De cu ziua până în noapte
Pân' la ceasul cel de moarte
Sfântă cruce adoarme-mă
Inger bun păzeşte-mă
Şi din somn tu mă trezeşte
D-zeu nădejdea'm este".

— Ai scris? mă întrebă dânsul.
— Scris, îi răspunsei şi îi citii.
— Bine, bine, făcu el cu glas trăgănat; *amu* zi înainte?

„Cruce'n casă
Cruce'n masă.
Cruce 'n t'us patru colţuri de casă
Că nu-i cruce, ci-i cetate
Cu uşile ferecate
Şi ferestrele'nziuate
Iar în mijlocul casei şăde
Sf. Nichita cu hainele scurte,
Cu sabia lungă.
Citeşte şi prociteşte
De cu ziua pân' la miezul nopţii
Dela miezul nopţii până în zori de ziuă
Din zori de ziuă până'n dalba zoară

Din dalba zoară s'a făcut stupină
Din stupină s'a făcut albină
Din albină ceară.
Din ceară lumină
Lumina s'a aprins
Domnul Hristos a învins".

— Ai scris? mă întrebă iar.
— Scris, îi răspunsei
— Citeşte.
Ii citii.
— "Bine, bine, şi asta", făcu: Amu îi zice aşa:

„S'a dus omul mare
Şi'a luat toporul mare
S'a dus la pădurea mare.
Şi-a tăiat copacul mare. . .
Şi-a făcut mânăstire mare. . .
Cu nouă uşi, cu nouă altare,
Cu ferestrele spre soare,
In zăbreaua cea mai mică
Şade Sfânta Maria cea mică
In zăbreaua cea mai mare
Şade Sfânta Măria cea mare
Şi maica Domnului a auzit

Că Domnul Hristos e răstignit.
Şi Maica Domnului s'a pornit
Pe cel deal ascuţit
Ca o muche de cuţit
Pe dealul cu ciulinele
Tot plângându-şi zilele.
Talpă albă sgârâind
Cosiţă galbenă despletind.
Lacrimi ca bobul vărsând
Pe unde călcà
Mândru busuioc creştea".

De atuncea cică e busuiocul şi se pune la pământuful de stropit cu aghiazmă al preotului şi la toate descântecele.

„Iar cu lacrima-i de jele
Creşterea mândre viorele.
De atuncea zice că-s şi viorele.
Şi cum sfânta tot jeleşte
Iat' în drum că întâlneşte
Pe un lucrător de lemn,
Ce venea din Rusalim".

— „Bună ziua, meştere de lemn", a grăit Maica Domnului, ştergându-şi ochii.

— „Mulţumim Maica Domnului, a răspuns meşterul, da ce te plângi şi, te căinezi?

— „Doamne, a răspuns sfânta, da cum nu m'oi plânge, nu m’oi căina rând am avut un fiu şi pe acela mi l-au luat jidovii cei păgâni.

— „Apoi, eu, amu viu de acolo, a răspuns meşterul. Mi-a spus jidovii să fac piroane subţirele.

Dar eu le-am făcut
Lungi şi groase
Să-i fie lui Domnu Hristos
Mult vârtoase”.

Maica Domnului la asta a dat iar à plânge şi a zis:

„*Meştere, Meştere,*
Să lucri cu anu
Şi să capeţi banu..."

Şi de atunci, ci-că e stolerul aşa de pricăjit; munceşte până nu vede bine pentru un ban.

De acolo porni Maica Domnului

Pe cel deal ascuţit
Ca o muche de cuţit

Unde lacrima cădea
Mândra viorea creştea.

Şi mergând Maica Domnului aşa, iacă se întâlni cu meşterul de fier, cu un fierar, ce venea dinspre Rusalim şi i-a grăit:

— „Bună ziua, meştere de fier.

— „Mulţămesc, Maica Domnului, da ce te plângi şi te căinezi, a răspuns meşterul.

— „Cum nu m'oi plânge şi nu m'oi căina, a grăit sfânta, când am avut un fiu şi pe acela mi l'au luat jidovii cei păgâni?

— „Eu de acolo viu, a zis el, şi jidovii mi-au spus să fac piroane lungi şi groase, dar eu i-am făcut:

„Scurte şi subţirele
Să-i fie lui Domnu Hristos uşurele

Că mult bine a făcut pe lume'".

Şi Maica Domnului a zis:

„Meştere, Meştere
Să dai odată cu ciocanul
Şi să capeţi banu"...

Şi de atunci, cică fierarul face un cui şi ia paraua."

Şi s’a dus Maica Domnului înainte jelindu-se.

Pe cel deal ascuţit
Ca o muche de cuţit
Unde călca
Mândru ghiocel creştea.

Şi de atunci ci-că's ghiocei.

Şi a ajuns la baltă şi iacă-tă că vede o broască uitându-se la ea cu ochii holbaţi. Aşa de amărâtă era sfânta, că nu ştia cui să se jelue şi a zis broaştei:

— „Bună ziua broască!"

— „Bună ziua, sărut mâna Maica Domnului, a răspuns broasca, da ce plângi şi te căinezi?"

— „Doamne, cum nu m'oi plânge şi nu m'oi căina, că am avut un fiu şi pe acela mi l-au luat jidovii cei păgâni".

— „Doamne Maica Domnului, a vorbit broasca, nu te mai plânge şi nu te mai căina că şi eu am avut doisprezece broscuţi şi a venit o roată forforoată şi mi i-a luat pe toţi odată şi numai unul mi-a rămas".

— „Chiamă-n, broască, să-1 văd şi eu, i-a zis sfânta.

Şi broasca, şi-a pus palmele strajă la colţurile gurei şi a ocăit în glasul ei broscăresc:

„Toame, Tomoloc
Vin la mama 'ncoace.
Toame, Tomoloace,
Vin la mama’n loc”

Şi nu mult, ţup, ţup, şi un broscăţel arată cinstita faţă:

„Din picioare crăcăneţel
Din ochi bulbucăţel
Când te uitai la dânsul
Te umfla râsul".

Şi broasca a făcut „Oac! du-te, de sărută mâna Maicei Domnului”. Iar sfintei, când 1-a văzut pe broscuţ aşa de holbat şi spărios, i-a venit a râde şi i-a grăit:

„Broască, broască, unde-i fi tu să fie apa bună, să mori şi să nu te împuţeşti”.

Şi de atunci, ci-că dacă moare o broască în o fântână, nici ea nu se împute, nici apa nu se strică. Şi amu zi:

„Şi s'a dus Maica Domnului
Pe cel deal ascuţit
Ca o muche de cuţit,
Talpă albă sgârâind
Cosiţă galbenă despletind
Lacrămi ca bobul căzând
Unde lacrima cădea
Mândră lăcrămioară creştea"

Şi de atunci îs lăcrămioarele.

Şi pe la miezul nopţii înainte de cântători, a ajuns la poarta lui Pilat

Unde era o cruce de brad
Dă cu piciorul stâng în poartă
Poarta nu s'a deschis
Şi-a dat cu cel drept
Şi poarta s'a deschis.

Intră în ogradă. Masă lungă era încinsă ca praznic după Domnu Hristos. Pe masă aveau ouă albe de găină şi doi berbeci tăieţi şi doi cocoşi fierţi.

Şi jidovii au zis:

— Ce cauţi Maica-Domnului ?"

— Daţi-mi fiul", a răspuns dânsa.

— Atunci ţi-am dat noi fiul, au

răspuns dânşii, în râs, când s'or înroşi ouăle astea,
şi s'or *închestri*, şi când s'or bate berbecii iştia fripţi în capete, în mijlocul ogrăzii, şi când cucoşii iştia or bate din aripi şi-or cânta..."

Atunci berbecii au şi înviet şi au fugit afară şi au dat a se bate în capete, ouăle albe s'au înroşit; iar cocoşii au bătut din aripi şi au strigat: „Cucurigu! Hristos a înviet !"

Şi atunci, a înviet şi Domnul Hristos. Şi cu el toate au înviet: pământul s'a umplut de iarbă şi mugurii au crăpat şi au înflorit, că toate livezile erau numai o floare albă.

In bătaia cocoşilor din aripi, ci-că au stropit cu sos şi pe jidovi pe obraz şi ouăle de pe masă toate s'au şi închestrit. Şi de atunci zice că se mănâncă ouă roşii la Paşti; iar jidovii de atunci îs unii cu părul roşu şi chistrui pe faţă, unde au fost stropiţi de sosul cocoşilor, pe când ovreii care ştiau că Domnul Hristos, e şi în groapă i-a zis: „Maica-Domnului, *Amu* du-te şi ţi-l ia."

Şi Maica-Domnului s'a dus şi a găsit mormântul gol, iar pe Domnul Hristos suit

la cer; şi în jur grădinele erau numai o floare albă.

De atunci, la Paşti e primăvară. Ai înţeles? glăsui tata către mine.

Les!" — îi răspunsei.

— Amu, scrie iar:

Cine a spune asta toată viaţa
Seara şi dimineaţa
Fie omul cât de păcătos
II scoate Domnul Hristos:
Dintre neguri
Dintre păcuri
Dintre posturi păcătoase
Domnul Hristos cu noi in casă!"

— Ai scris? mă întrebă iar.

— Da! şi îi citii.

— Amu, bine, când îi scri-o la gazetă să mi-o citeşti şi mie".

Afară se albise de omăt şi prin negreala geamului prăfuit de întuneric zăriam acoperişurile caselor albe ca date cu var; în sobă focul se trăcuse şi o căldură moleşitoare te pătrundea până la oase de-ţi venea să dormi de-a'n picioarele.

Tata nu mult se ridică şi începu să se

închine ca de obiceiu, iar eu de frică să nu prăpădesc rostul cuvintelor tatei, mă aşezai aşa toropit sa o prescriu aidoma cu vorbele lui şi iată că v'o dau s'o citiţi şi d-voastră; iar dacă fiecare-va o ştie şi în altfel nu pierdeţi prilejul şi scriţi-o, şi s'o tipăriţi s'o ciţesc şi eu, căci e păcat să se piardă nişte podoabe, rare odată cu trecerea în altă lume a acelor ce le ştiu, mor şi ele.

FLORILE PAŞTELUI

FLORILE PAŞTELUI

Deacum începe să se ducă cu temeiu omătul şi pe aripile vântului să vie aburi ca dela un cuptor de mălaiu, cald, pe câmp, prin huceaguri şi păduri ies nişte floricele albastre ca nişte ochi de copil bălan,,cărora oamenii le zic ,, Viorele", şi cărora eu— când eram mic — le ziceam şi „Florile Paştilor". Cel puţin, aşa auzisem că le zicea şi fratele cel mai mare Iecobuţ, căruia îi erau dragi florile astea nevoie mare.

Eu ştiam floarea asta de când eram mic cât un pociumb de priponit caii la arie şi n'aveam mai mare bucurie decât când le vedeam şi auzeam de ,,Florile Paştilor", că ştiam că nu mai e mult până sa ne descotorosim de iarnă şi să ies iarăşi la razele soarelui şi până să dau de ouă roşii.

O doamne, dragi îmi erau ouăle roşii, şi când vedeam “Florile Paştilor", mintea mi

se duceà la ouă împiestrite şi-mi făceam gând că de aceea le zic aşa, anume să vestească lumei şi băeţilor, că de acum vin Sf. Sărbători a Invierei, însă mama mea m'a scos din nedumerire.

Fratele Iecobuţ, ce fel de suflet avea, că îndată când vedea că ies cele dintâiu flori primăvăratece, erà în huciu, şi de sub zăpadă scotea pe aceşti copii zgrebuiţi şi-i băgà în sân şi mi le aduceà acasă. Şi când le vedeam, mintea mi se luminà şi o lume, nouă, o poartă mi se deschidea şi nu vedeam decât ouă roşii şi pască; iar pe mine, îmbrăcat cu străiţe nouă şi cu un sân de ouă roşii şi ciocnind cu toţi băieţii din mahala şi luându-le pe-ale lor şi dormeam cu floricelele în sân până se uscau, aşteptând paştele. Dar într'un an ele au căzut cam târziu şi lăsatul secului a picat tocmai în vremea când se dau mărţişoare. Zăpada încă nu se dusese depe dealuri, deşi se simţeà prietenia soarelui şi începutul babei Dochii.

Acum, eram şi eu mărişor. Iecobuţ şi alt băiet ne părăsise să nu mai vie. Cei mai mari erau şi ei la treburile lor; iar eu, singur

cu părinţii mei acasă. Acum ştiam o mulţime de poveşti; iar a florilor paştelui, zise de Iecobuţ şi viorele, încă n'o auzisem. Şi dacă nu mai avea cine să mi le aducă dela huciu, mi le aduceam eu singur, şi în anul cela pândind o zi mai senină plecai ca de obiceiu la huciu după ele şi mă înturnai cu sânul plin de „Florile Paştilor".

Acum, mă gândeam eu pe drum: „Oare florile astea din ce fată de împărat ori craiu or fi făcute?

Acasă, mama făcea nişte ţevi la *sucală* pentru nişte lăicere.

— De unde vii? mă întrebă ea.

— Dela huciu, am fost după florile paştelui şi mă gândesc din ce fecior de împărat îs făcute.

Iar mama îmi răspunse:

— „Viorelele? Apoi — ci-că — când s'a răstignit Domnul Hristos, Maica Domnului aşa plângeà că ochii ei erau ca două izvoare nesecate, şi se prelingeau depe obraz, pe straiu, depe straiu jos, şi aşà se tânguià Maica Domnului:

„Ochii mei ochi, nu te-or mai vedeà şi chipul mamei chip, nu 1-oiu mai zări".

Iar Domnul Hristos nu s'a putut opri la asta şi a lăcrămat şi lacrima a căzut jos: şi s'a şi prefăcut în o floare albastră, că ochii Domnului Hristos erau albaştri, şi s'a şi prins. Iar El a zis: Ochii mei, mamă, tot ai tăi sunt, culege-i: Ei au să iasă şi sub omăt, ca vestitoare creştinilor de apropierea patimilor şi învierei mele.

Şi Maica Domnului a cules floarea; iar îm locu-i a crescut alta şi Maica Domnului a cules-o şi pe aceea şi a crescut alta şi tot a cules şi a cules până a făcut un mănunchiu bun şi ea a făcut o cunună şi a grăit:

„Cum nu pot ajunge, Doamne, să-ţi alin îndurerata ta frunte". Iar Domnul Hristos a grăit:

„Jidovii au zis că dacă îs fiul lui Dumnezeu să mă cobor depe cruce. Eu, mamă, numai înaintea lui Dumnezeu sfântul şi a ta imi plec capul". Şi ci-că crucea aşà s'a plecat, până a putut Maica Domnului să-i ieie cununa cea de *schini* şi să-i puie Domnului Hristos coroana de viorele pe cap.

Iar viorelele tot au crescut înainte şi Domnul Hristos a zis: „Mamă, ia din florile

astea şi svârle în patru părţi a lumei. Şi Maica Domnului le-a tot strâns şi tot le-a asvârlit în vânt. Şi vântul le luà, şi le duse prin codri, prin lunci, pe la izvoare şi tot vântul le şi acoperi cu omătul rândunelelor şi a meilor, să nu le găsească jidovii cei păgâni. Şi zice că deşi Domnul Hristos a fost coborît depe cruce şi îngropat, totuşi vioreaua a crescut înainte. Jidovii au rupt-o, i-au săpat rădăcina şi ea tot acolo a crescut, şi jidovii au turnat pământ, şi vioreaua a crescut deasupra. Şi au turnat pietre şi floarea a crescut pe pietre şi de ciudă au vrut să smulgă crucea din loc, dar n'au putut şi au dat cu ciocanele în ea, cu securile. Făceau spumă de mânie ca dracii; dar crucea parcă erà de fier, că nu s'a clintit din loc. Atunci de frică să nu vadă creştinii minunea asta, au turnat gunoiu deasupra ei până au acoperit-o , dar vioreaua a crescut şi deasupra gunoiului.

Iar când Sfinţii Constantin şi cu Ileana, au fost să găsească crucea, n'au cunoscut locul unde e, decât după viorelele crescute pe gunoiu şi amù înmulţite, că acoperise tot gunoiul şi au pus să sape şi au dat

peste cele trei cruci: a Domnului Hristos şi a celor doi tâlhari între care a fost El răstignit. Şi nu se ştia carele a Domnului Hristos. Atunci, Sf. Constantin şi Ileana au adus un orb. Şi orbul a atins cu fruntea crucea din dreapta şi nu s'a făcut nici o minune; a atins cu fruntea crucea din stânga şi tot aşa, iar când a atins cu fruntea crucea dela mijloc, orbul a şi văzut, şi iacă trecea şi un mort la groapă, şi cum a atins crucea de mort, mortul a înviet, încât un jidov învăţat văzând minunea asta, a cerut să se boteze şi zice că aşa se făcuse el de evlavios şi de creştin, că Sf. Vasile, unul din cei trei Sfinţi Ierarhi, care erau pe atunci, l'a făcut pe jidov Vlădică la Rusalim. Şi aşa, odată ce s'a cunoscut după asta care e crucea Domnului Hristos, a fost luată cu alai, sobor şi rugăciuni; iar când a dus-o deacolo, viorelele toate de pe gunoiu s'au prins de St. Cruce. Şi azi e crucea Domnului Hristos la Sf. Mormânt înconjurată numai de viorele, cărora le mai zicem şi Florile Paştilor; iar lumea ci-că şi azi taie lemn de leac din crucea Domnului Hristos şi tot întreagă e".

— A fi, na fi aşa, Dumnezeu ştie şi cei ce merg la Rusalim, dar eu ţi-o vând cum am cumpărat-o, şi amù, fii bun şi învârteşte şi tu la sucală, şi-mi fă ţevile pe care le-am întârziat cu povestea".

Dar să vă spun drept, nu-mi erà de ţevi, dar ca să-mi spue şi altă dată vreo poveste, mă apucai de învârtit sucala, gândindu-mă la cele ce-mi spusese mama. Şi par’că vedeam lacrima din ochiul Mântuitorului curgând şi prefăcându-se în floare şi pe Maica Domnului culegând-o şi nu se mai mântuiau şi cum deodată toate florile depe gunoiu, împodobiau crucea.

Şi par'că le vedeam pe toate aşa cum le povestesc acum, însă într'o lumină pe care nu pot să v'o zugrăvesc, decât că vă înşir cele povestite mai sus.

POVESTEA GHIOCELULUI

POVESTEA GHIOCELULUI

Incă dela începutul lui Faur, de când soarele primăvăratec, începe a râde pe ce-1 înglodat de clădării de nouri, ca un om scăpat de chinuri grele, şi gerul mai scade din puteri, numai ce auzim pe uliţele Bucureştilor, ţigăncile strigând, cu nişte coşuri în mâni:

„Ghiocei maicăi, ghiocei! Hai, ghiocei albi, ghiocei! Ghiocei cuconiţă, ghiocei!”

La vorba asta par'că se deşteaptă în tine veste spusă de mult şi o icoană îţi răsare în minte: câmpul, cu singurătatea lui, colindat de vântul sglobiu al primăverei şi plin de taină ademenitoare; şi fără voe te repezi la cel ce strigă şi în adevăr în coşurile lor găseşti nişte floricele abia îmbobocite şi învelite în câte două trei frunzişoare verzi: Ghiocei, care abia mijesc a primăvară şi îşi scot capul sfioşi de sub omăt,

Un fior de duioşie te cuprinde, când îi vezi, o bucurie ascunsă, şi parcă toată primăvara învie în sufletul tău. Pentru mine mai cu seamă; mai au şi alt farmec: vremurile duse, cari îmi amintesc copilăria şi vatra părintească. Da, vatra părintească, care nu mai e, sau dacă e, nu mă mai încălzesc eu la ea, şi care prea de vreme a încetat a mai fi caldă pentru mine. Vatra părintească, care îmi aduce cu amintirea-i tot stolul de bucurii pe cari le am avut şi care mi-a lăsat în suflet o mulţime de zăcăminte preţioase: poveşti, ce mi-au legănat închipuirea şi mi-au ţinut simţurile în o vecinică mişcare nevinovată şi între care poveşti, stă sfioasă, mică şi ghemuită, ca şi floarea asta sub zăpadă, povestea ghiocelului.

E mult de când am auzit-o: eram mic cât piciorul tatei, mic dar înţelegeam tot ce mi se spunea şi ascultam totul şi tăceam.

Într'o zi, cam pe la jumătatea postului mare, mama cârpea nişte rufe la fereastră. In casă erà cald; afară streşinele picurau, soarele printre grămezile de nouri părea un caic împărătesc ce abeà răzbate printre

nişte ostroave, iar zăpada se muiese ca o plămădeală. Fusesem eu pe afară, mai chiuisem, doar mi-o răspunde răsunetul din munţii Neamţului, însă frigul cu toată moina înca nu-şi muese aripele bine, aşà că mă furiţai iarăşi în casă şi acum îi puneam mamei aţă în ac şi mă uitam cum coase.

De odată auzirăm un sgomot afară: Mama şi eu ne aruncarăm ochii: „Ce e? — Căzuse un maldăr de zăpadă de pe casă.

— De *amu,* se împrimăvărează, zise ea. De o mai ţine o săptămână aşà, apoi se duce omătul de pe drum. Şi apoi după aceia, flori, ce au să fie. Ghioceii şi viorelele încaltea au ieşit

— Viorelele le ştiam care-s şi că-s albastre, dar ghioceii nu. Şi o întrebai cum îs ghioceii, şi ea îmi răspunse că’s nişte floricele albe învelite în două frunzişoare. Atunci îmi amintii că par’că văzusem, aşa flori undeva. Şi, cum mama îmi mai spusese şi alte poveşti de-a florilor, o întrebai:

— Dar, mamă, şi ghiocelul e făcut din fiinţă omenească ?

— Poi cum, răspunse dânsa şi încă din un fecior de împărat.

— Ei, mamă, cum o fi şi minunea asta?

— Să ţi-o spun, făcu dânsa, dar am uitat-o. Stai să mi-o amintesc să nu spun una în loc de alta.

Şi, mama după ce privi o clipa gânditoare pe fereastră începù:

„Apoi a fost odată un împărat şi o împărătească şi aveau un băiet tare frumos; şi nu mai puteau de dragul lui, mai cu seamă că numai pe el îl avuseseră. Dar băetul ca băetul învăluit cu ale lui, nu prea băgà de seamă la aşa ceva şi trecù vreme: crescù mare şi părinţii lui voiră să-1 însoare; însă lui nu-i placù mireasa ce-i colocărise , că auzise el, — cine-i spusese — că este o fată la un împărat, mult mai frumoasă şi bogată cum nu-s multe fete şi spuse părinţilor că el se duce acolo.

— Da, cum se poate, ce ai înebunit? îi grăiră părinţii spăimântaţi, când auziră: Cum să ne părăseşti când nu ştii ce se poate întâmpla în urma ta şi tu eşti singurul moştenitor ?

— Ba nici de cum, făcu dânsul de colo

dacă nu mă lăsaţi, eu nu mă mai însor nici-odată. Ce-i asta, să nu-mi iau o femeie după gustul meu!

In sfârşit, după mai multă ciorovăială, părinţii îl lăsară, însă, împăratul, înainte de-à plecà, îl povăţui:

— Vezi să nu uiţi un lucru: La orice fântână din împărăţia celui cu fata, de-i bea apă să pui un semn oarecare, cunoscut de tine şi deosebit unul de altul, ca venind înapoi, să nu mai bei, că e mare şmecher împăratul cela. Când se duce cineva la el în peţit, îi dă fata, omul pleacă cu ea, el pe altă parte vrăjeşte apele din care a băut peţitorul la venire . Şi dacă nu pune un semn din ce apă a băut—când mai bea din apa ceia, omul se şi preface în o floare, în o buruiană, în un dobitoc, după neamul din care se trage omul şi cum vrea împăratul cela să-l pocească.

Băetul a luat-o deabuna ce i-a spus tată-său, şi a pornit-o. Erà iarna ca amù: tocmai când se topesc ometile In adevăr, cum a şi intrat pe pământul ţărei împăratului celuia şi bea apă din o fântână, el puneà un semn, care să fie cunoscut

numai de el. Numai la un isvor n’a avut ce pune şi a zis că pe acela îl ţine minte. A ajuns acolo, împăratul l'a primit frumos, şi cum s’a cuvenit, i-a dat fata, şi 1-a şi pornit cu dânsa încolo, la împărăţia lui. Abea a eşit din cetate şi aşà l'a pălit o sete ca aceia, de i se uscà gura, dar el vedeà fântâna, vedeà semnul; şi nu bea. A ajuns la isvorul cu pricina, pe semne vrăjitorul aşa l’a uluit că lui i se părù că e pe altă împărăţie şi a băut apă. Şi minune deodată se schimbă în o floare albă cu nişte frunzişoare verzi; iar fata de împărat, povăţuită de tatăl ei, se înturnă acasă în aşteptarea altor peţitori, spre a-i păcăli şi pe dânşii, vrăjitorul care şi trimisese răspuns tatălui băetului să nu-l mai aştepte că l-a prefăcut în ghiocel şi să-l caute în anul viitor să-l afle la mijitul primăverei sub omăt. Şi de atunci măi băete, îmi zise mama oftând e Ghiocelul.

La vorba asta un alt sgomot auzirăm afară.

— A mai căzut un maldăr de omăt, zise mama aruncându-şi ochii pe geam; dar eu nu băgai de seamă asta ci mă gândii la soarta bietului fecior de împărat, la inima

rea a vrăijtorului şi la viclenia fetei de împărat că nu l'a povăţuit. - Şi povestea asta ani de zile a stat în sufletul meu ca şi un ban preţios în o pungă; iar azi venind vremea s'o schimb, ca pe altele, în bani numărători, v'o spun s'o ştiţi şi încaltea şi pe asta.

FLOAREA DOMNIŢEI

FLOAREA DOMNIŢEI

Printre cunoscuţii de care am uitat să vă spun că veneau la noi era şi un cioban Ion Ţurloi, de fel din Bertişeşti —Bucovina — şi în cojocul căruia ţin minte că am dormit odată numai de dragul floarei "Floarea Domniţei", şi care cojoc mi-a adus mari nemulţumiri, dar m'am folosit măcar cu atâta.

Apoi dacă venea şi pomenitul nepot al tatei bădiţa Ilie, îi apuca ziua.

Ciobanul ista iarna se ducea de sta în Boteşti, satul Brădeţel, unde aveà femee şi copii; iar vara păşteà oile pe Ciahlău, ori pe Stânişoara din munţii Dornei. A copilărit cu tata şi de câte ori veneà spre acasă se abăteà şi pe la noi cu câte un caş drept neuitare de cunoştinţa veche. Şi apoi, "dă Doamne bine", să punea cu tata la înşirat câte

braşoave pe lume, ori îşi aminteau de când era lupul căţel şi pisica miel.

Acum, într'o seară, aşa pe la Sânt-Ilie, hop şi ciobanul iar cu caşul lui şi tata, care ştia sa facă oblojeli şi scăldători de leac îi spuse să-i aducă nişte flori dela munte care nu se găseau pela noi, când o mai
veni.

— Cum nu, a zis Ţurloi.

Şi, în adevăr, la o săptămâna a şi venit cu o desagă de buruene.

— Poftim, bădică Vasile, da, ştii, eream să-mi rup gâtul. Mai cu seamă după una: Stai să ţi-o arăt şi, scotocind prin; buruieni, dădu de o floare gălbuie, ca şi chipul unei stele, cu frunza verde însă ca bătută de praf, iar floarea părea de catifea.

— Iat-o; asta creşte tot pe stânci, unde nu-ţi poţi da cu mintea.

— Şi oare de ce aşa? întrebai eu.

— Apoi, aşà am auzit-o şi eu dela ciobani, că asta ar fi făcută din *copchila* unei Domniţe: întâi s'a făcut stea, pe urmă, în loc să *chice* în braţele maică-sii, a chicat pe stâncă şi Dumnezeu sfântul a prefăcut-o în floare şi de atunci îi zice „Floarea Domiţei".

Iar unii îi zic Tudeliţă, după numele fetei.

— Şi, eu, grăi mama, care erà la foc, ştiu multe poveşti de a florilor, da pe aiştia, ba.

— Apoi, lasă mai pe urmă, grăi tata, acum să vedem de ale gurei şi să cinstim o leacă pe omul ista. Mai bine fugi, măi Ionică, până la crâşmă şi adă un cinzeap de rachiu, că o fi omul trudit de pe drum.

Şi tocmai în seara ceia, dupa masă, lui Ţurloi îi veni chef să se culce pe iarbă afară, iar mie îmi grăi:

— Măi Ionică, vino şi tu în cojocul meu!..... Ştiţi, vorbi cătră tata, n'aveţi gând' ce dragi mi-s băeţii. Şi eu am doi: unu îi cu mine la stână şi unu e acasă la Bertişeşti, apoi până ajung acasă mi se frige inima de dor. — Hai, că am să-ţi spun povestea floarei iştia.

— ,,Spune, zău, răspunse tata, şi hai că mă duc şi eu în cerdac". Şi Ţurloi eşind afară se culcă pe iarbă, şi leu în sânul lui în cojoc; iar tata, după ce îşi aşternù nişte iarbă în cerdac, grăi:

— Ia, spune, Ioane, s'o aud.

“Apoi, ci-că, începu el, a fost odată un crai şi o crăiasă. — Cum o chema, 'Mnăzău sfântul ştie; da ci-că de treabă oameni și milostivi şi blajini mai ereau Doamne, da erau tare supăraţi că n'aveau băeţi. Şi ce palaturi mândre nu aveau și ce grădină minunată: cum ici erà palatul, în dosul palatului grădina, și prin grădină trceà un pârâu limpede ca *cristalul* și colo Stânișoara, unde pasc eu oile, și de unde curgeà apa.

Amu crăiasa sta într’o zi pe un jâlț pe marginea apei și se uità la pârâiaș cum curgeà de repede și sclipitor la soare și clincănea și se gândi la viața asta: “că uite stânca cât e de nesimțitoare și tot a dat naștere măcar unei ape și eu nenorocită făptură, nu am un *copchil*.” Și gândindu-se, ea așà, adormi, și visă că era tot pe malul apei și par’că pârâiașul în sgomotul lui îi grăi:

— “Sărmană crăiță, de ce eşti așa de scârbită. Pentru băeți? Da tu nu știi, că numai un strop de ar sorbi cineva din apa mea până la anul ar dobândi un moştenitor, însă cu băgare de seamă că după soare urmează furtuna.”

Domniţa la vorba asta se trezi şi se uită mirată împrejur: “Nu cumva i-a vorbit cineva la ureche şi s'a dus?" — Nimeni. Se uità la râuşorul ce curgeà limpede, oprindu-se la câte un cot, făcând spumă şi aruncând stropul peste floricelele depe mal. Şi pârâiaşul şopoteà sărind din piatră în piatră înecându-se în câte o bulboană, făcând vârticuş şi trecând mai departe.

Domniţa se uită bine la apă; era curată ca lacrima, şi ca şi cu mâna altuia se aplecă şi luă un pumn de apă. — Nu-i vorbă după somn îi erà şi, sete — şi apa era rece, îi simţi răcoarea până în suflet şi sorbi, ba se şi spălă pe faţă. Şi plecă oarecum, mângâietă că a făcut-o şi pe asta, ba şi veselă nu ştiu de ce.

Și minune, după asta, să vedeţi că după câteva zile se simţi mamă.

Din ceasul în în care s'a simţit grea, nu erà zi să nu vie la apă: asvârleà mirosurile cele mai scumpe în ea, florile cele mai mândre din grădină, dar totuși o ispitea gândul ce înseamnă: “după soare urmează furtună, și după bucurie, supărare” n’o părăsi.

Trecu o lună, două, nouă, Domniţa născu o fată cu ochii de culoarea apei

Râuşorului şi îi puse numele Tudeliţa. Şi domniţa nu mai putea de bucurie şi în fiecare zi se duceà de-şi arătà odorul râuşorului şi îi grăia :

— Iată, pârâiaş, şi odorul meu.

Şi copilita se făcu măricică şi toată lumea nu-i zicea pe nume de mândră ce erà, de cât „Floarea Domniței".

Intr'o zi Domniţa veni numai ea la pârâu şi nu-ş, ce-i mai spuse ea apei, că între altele îi adaogă:

— Nu-aşa pârâiaş, că sunt fericită?

— Nu prea eşti par'că, îi răspunse pârâul în murmurul lui.

— Şi de ce? îl întrebă ea fară să vrea.

— Du-te în casă şi vei vedeà.

Şi când se duse găsi pe fată bolnavă; ardeà, gemeà

Domnița cu părul despletit veni la pârâiaş :

— „Pârâiaş! Pârâiaş! Fetiţa mea e bolnavă”.

Pârâiaşul îi răspunse:

„Du-te şi acuma şi vezi!

Domniţa fugi în casă, când colo copila moartă. E de prisos să vă mai spun ce a

57

simțit biata femeie şi ce jăle a avut, pentrucă cu toţi ştim ce vra să zică durerea de părinte pentru copchii, atâta pot să spun smulgându-şi părul din cap alergă iar la râu şi grăi:

Vai, pârâiaş, ce mi-ai făcut: mi-a murit copchila, şi căzù leşinată în iarbă.

— Nu ţi-am spus, i se părù că îi vorbi pârâiaşul, după ce ea se trezi, că după vreme bună urmează furtună.

— Vai, vai, prinse a se tângui din nou: ce tocmai pe mine m'a ursit Dumnezeu sfântul aşà?

— Asta nu e treaba ta, i se părù că-i grăi apa, ci mai bine du-te de adă fetiţa și o îngroapă pe malul meu";

Zis și făcut. Domniţa, după ce îmbracă copchila curat frumos, şi îi făcù priveghiu ca la creștini, şi o jeli cu bărbatu-său destul, o îngropă pe marginea apei.

Trecură zile. Nu erà ceas ca Domniţă să nu vie la mormântul fetiţei ca sa plângă.

— „Vai! vai! Copchila mea! Unde e dânsa amù? Doamne, de ce nu mă iei și pe mine, să se isprăvească odată, chinul meu".

Dar pârâiaşul tăcea; îşi urma drumul lui, făcea spumă la cotituri, uda florile în drum ca şi cum n'ar fi fost nimic decât lumea.

Tăcerea pârâiaşului, pe domniţă, o mâhnea mult şi o durea; până într'o zi îi zise:

— Pârâiaş, de ce nu-mi vorbeşti? Spune-mi măcar ce s'a făcut sufletul ei.

— Iată, cată în sus, parcă îi vorbi pârâiaşul, sărind din piatră în piatră cu stropi, şi o stea se desfrânse din înălţimi.

— Urmăreşte-o, zise el, Domniţei." Steaua căzu de o stâncă din apropiere. „Caut-o", îi vorbi iar pârâul.

Şi s'a pornit biata Domnită pe prăpăstii şi stânci la căutat: toate picioarele şi mânile şi le-a sgâriat, şi a umblat până n'a mai putut de osteneală, şi n'a aflat nimic. Acum îi venea să plângă când îşi aducea aminte că numai o stâncă ce da într'o prăpastie n'a cercetat-o. Dar aceia cum erà, că erà greu de dus la dânsa. Şi biata Domniţă s'a însufleţit şi s'a dus şi acolo, şi acolo găsi floarea asta ca o stea. — Ea crezuse că are să găsească steaua chiar. — Şi poate se întorcea cu mâna goală; dar ca să

arate pârâiașului că fost și pe stânca ceia, o luă și o arătă pârâiașului.

— N’am găsit nimic bun decât floarea asta ca o stea.

— Apoi asta e sufletul fetei tale şi va creşte numai pe vârful munţilor şi se va numi „Floarea Domniţei”, așà i se părù că-i şopti apa în mersul ei.

Și de atunci floarea asta, oriunde-i semăna-o, nu creşte decât numai pe locuri pietroase şi prăpăstioase. Creşte ea ci-că și prin grădinile, oamenilor, da s’o pui pe pietriş.

— Şi apoi — îi dădui eu lui Moş Ion, — Domniţa n’a mai avut copii?

— De unde să aibă, săraca; ba de atunci și azi stă la sfat cu râuleţul şi-1 întreabă de n’are să mai aibă vreun *copchil*.

— Aşà e, grăi tata, tocmai cei mai avuţi au scârbele cele mai mari. Unii au averi să mănânce banii cu lingura şi n'au un căţel, şi alţii care n'au nici cenuşă în vatră, cât ți-i leaota de *copchii* zoioși și flămânzi.

Dar noaptea se ţesea tot mai deasă și neguradoar stelele ca nişte- candele se așternea pe oraș și pe împrejurimi, doar stelele ca nişte candele aprinse

în o biserică cu icoane binefăcătoare de minuni mai pâlpâiau. Povestea asta îmi mulţămi sufletul dar şi ceva ademenitor mă mângâia pe la gene, şi ceva dulce pacinic se aşeza pe sufletul meu trudit de jocuri şi de nebunii. Totuşi aş fi adormit poate, dar nu ştiu că simţii că ceva mă pişcă din cojocul lui Ţurloi. Când pusei îmâna — o căpuşă de oaie, găsise de cuviinţă să guste şi din sângele meu. Ca împins de muşcătura ei, o prinsei şi o aruncai, căci îmi fu milă s'o omor, pe când Ţurloi urmă: „Şi de atunci cică floarea asta nu creşte decât pe stâncile cele mai înalte şi mai pleşuve, că-i place singurătatea şi să n'o supere nimeni: cum nu ajunge cineva la steaua de pe cer, aşa să n’o atingă nimenea.

Da-i vorba, că dacă o chicat pe pământ, cum să nu fie stingherită, că aşa e ursit dela 'Mnăzău, ca tot ce crește pe lumea asta să fie de chin și de năcaz.

— Apoi să trăieşti Ioane, îi grăi tata, să ştii că pentru povestea asta aşa frumoasă ţi-o iertat Dumnezeu şapte păcate.

— Mulţumim, grăi Moş Ion, să-ţi hie gura aurită, că multe păcate am făcut pe

lumea asta, şi, noapte bună". Iar eu speriat de căpuşe mă strecurai din cojocul lui moş Ţurloi şi trecui în casă, lăsând pe tata şi pe cioban să-şi facă ocinaşiile din care, în somnul meu, desprinsei:

„Binecuvântat eşti Doamne
„Bine eşti cuvântată sfântă,
Binecuvântat este rodul sânului tău".

Şi în cuvintele astea calde, dulci şi sfinte, dormii pe nesimţite ca vrăjit.

De atunci îs ani.

POVESTEA LĂCRĂMIOAREI

POVESTEA LĂCRĂMIOAREI[1])

Apoi, ci-că, erà odată un împărat nalt, voinic, tânăr şi puternic de tremurau de dânsul douăzeci şi patru de zmei, cari se învecinau cu împărăţia lui şi bogat de putea să mănânce aurul cu polonicul, şi avea o împărătească frumoasă şi plină de vino-ncoace, încât crinii spuneau că dela dânşii şi-a împrumutat albeaţa chipului, cerul dela el ochiii ei albaştri, trandafirul roşu dela dânsul roşeaţa gurei, iar luna dela dânsa rumeneala obrazului, bujorul dela el cozile. Cu toate astea nu trăiau bine şi asta din pricină că nu aveau copii.

Umblat-au la vrăjitori, babe, dat-au leturghii la biserici, degeaba.

La urmă prinseră a se învinui unul pe altul, el, că ea e nerodnică, dânsa, alte pricini şi de-acolo zile amare, iar odată is-

[1] După o poveste auzită tot pe-acasă

cându-se o bătae între dânsul şi nişte Zmei, ci-că, el înainte de a pleca îi grăi:
— Eu îţi spun atâta, că dacă la întoarcere nu te-oi găsi cu un prunc în sân, ori dacă oi zăbovi mai mult, şi nu-i fi cu unul în braţe, nici să te găsesc pe locurile astea"..

Şi, împăratul puind piciorul în scară, eşi pe poartă urmat de neguri de ghinărari şi căpitani şi oaste de credeai că nu s'a pornit împăratul la bătaie, ci puhoiul Dunărei să înece lumea. Şi dus a fost împăratul.

Ca niciodată zăbovi cam mult la bătaea ceea,.că ce crezi douăzeci şi patru de zmei erau numai căpeteniile, da unde mai pui că mai erau şi alţi de prin prejur, da tot îi birui împăratul: mai ciopârţi vreo doisprezece din căpetenii şi plecă acasă biruitor şi mândru, da şi cu nădejde că a găsi moştenitor; însă chiar dela poarta cetăţii auzi că împărăteasa e tot aşà cum o lăsase.

Mânios foc, cum ajunse acasă, în loc de bună ziua, svârli cu buzduganul în fereastra împărătesei şi cum intră în lăuntru răcni:

„De ce ai mai rămas aicea, când nu eşti cum vreau eu? şi împăratul desnădăjduit

prinse a lovi cu capul de pereţi şi a strigà de dârdâiră geamurile:
„Să eşi din casa mea! Să eşi din casa mea!"

— Repede împărăteasa îşi strânse ce erà al ei. El îi deschise lada cu bani; îi numără atâţia bani cât socoti el, şi dându-i sculele, îi făcù o boccea şi porunci la câţiva ostaşi s'o scoată din marginile împărăţiei.

In zadar s'a rugat împărăteasa, el să se ducă şi să se ducă. Atunci, văzând ea că totul e în zadar, îşi luă ce-i dăduse, şi plecă, iar la poarta curţei se înturnă şi zise:

— „Mă goneşti pe mine, femeie cu cununie şi împărătească ce-ţi sunt, da să dăie, D-zeu să te însori, să iei alta şi să ai copii şi tocmai când ți-a fi lumea mai dragă, atunci să ţi se surpe şi viaţă şi împărăţie". Şi femeia făcându-şi semnul crucei plecă spre hotarele împărăţiei cum numai un suflet ca al ei putea fi mâhnit, şi eşind din hotarul ţărei, o porni singură.

Să se ducă la părinţii ei, la vre-un cunoscut, nici vorbă. Pe atunci, aşa erà: femeia care nu avea copii şi era oropsită de

bărbatu-său, erà oropsită şi de lume: nici pragul casei n'o lăsà să-i calce cineva. Şi mergând ea aşà, dădu de o câmpie numai flori şi iară flori, care de care mai frumoase, care de care mai alese.

Şi ea prinse a lua de ici o floricică de colo alta şi le puneà în sân. Nici dânsa nu ştiea de ce, aşà erà de zăpăcită. Când se îndepărta de câmpie simţi aşa o tăetură pe la mijloc şi un fel de rău, şi adormi, şi visă c'a venit la dânsa un înger şi îi dădu un inel de aur cu, piatră scumpă; iar când se trezi se simţi mamă.

Ce să facă ? — Să se ducă înapoi, nu, ba simţi şi scârbă pentru omul care a alungat-o ca pe o slugă, şi ca acela care n'are unde să-şi plece capul, căzu în genunchi şi se rugă Maicei Domnului s'o ocrotească, şi aşà după rugă par'că se simţi mai liniştită şi mai luminată şi o luă înainte.

Dar pe unde a umblat, pe unde a dat, că trecând de câmpie dădu de o pădure, şi în ea găsi, într'o poiană largă pe malul unui iezer, un palat ca acela. Intră, în lăuntru nimeni, decât găsi cele trebuitoare unei gospodării: pat, masă, blide şi magazii pline cu bucate

şi ograda plină cu găini, mă rog gospodărie în lege.

Dar veni vremea ceia de facere. Cui putea ea cere un sprijin, dacă nu tot Celui de sus? Şi născu cu mare uşurinţă: un băiet de mai mare dragul să-1 fi văzut.

Fericită, că are şi dânsa măcar atâta mângâere se hotărî să îndure toate greutăţile numai să-l vadă mare şi voinic.

Da, era nebotezat. Şi cine putea să-1 boteze în pustietăţile cele? Deci după ce se mai întremă o leacă, luă într'o zi copilul în braţe şi plecă cu dânsul prin pădure ca întâlnind vreun pustnic ceva să i-1 boteze.

Şi, umblând ea aşa, dădu într'un luminiş de o mătuşă bătrână, bătrână de-i cădea nasul în barbă, şi cu o caţaveică numai petice şi încinsă cu un curmei de tei.

— Sărut mâna, mătuşă, grăi împărăteasa.

— Mulţămesc, fiică, da încotro? Impărăteasa îi spuse toata jetia.

— Vra să zică pruncul încă nu-i botezat. Dacă vrai, ti-1 creştinez eu.

— Vai, măicuţă, că mare pomană ţi-ai face, grăi împărăteasa. Da, mă rog, cine eşti?

— Eu sunt Floriile şi stăpâna câmpiei prin care ai trecut, vorbi bătrâna, şi de

unde ai căpătat odorul, că aşà e câmpia, femeea care trece printr'însà şi pune o floare în sân pe ceas şi cade mamă".

Şi ducându-se cu ea la un schit din apropiere, îl botează pe băiet şi îi puse mumele Făt-Frumos din flori.

Băietul creştea într'o zi, cât creşte altul într'un an, şi se făcea tot mai voinic, tot mai frumos, iar când fu de cinci ani, el mergea la vânătoare.

Da băietul erà neştiutor de rostul vieţei, nici nu ştiea de unde au venit ei acolo, nici măcar că oamenii se nasc din oameni, da nici maică-sa nu i-a spus decât că D-zeu i-a făcut şi el şede în cer şi că lui dimineaţa şi seara trebue să se roage să-i dăie minte, noroc şi sănătate. Şi că ea e mama lui şi el s'o iubească al doilea după D-zeu, şi s'o îngrijească când a fi bolnavă; — îi erà ruşine însă să spue că el e copilul florilor şi că ea e împărătească, şi că a fost alungată de bărbatu-său din pricină că nu avea copii. Băietul le ascultà şi le credeà pe toate, cum cred toţi copii, până şi cele mai năstruşnice prăpăstii.

— Dar trecu vreme la mijloc. Făt-Frumos se făcuse mare, da şi puternic: în mânile lui

piatra se făcea nisip şi stejarul surcele, când maică-sa din zi în zi se ofilea şi erà mâhnită; iar într'o zi băietul o găsi plângând.

— Ce plângi, mamă? o întrebă el mişcat.

— Ei, plâng, şi eu, măi băiete, că n'am avut noroc pe lume. N'am şi eu un sprijin la casă. Tu te duci, vii şi eu rămân vecinic singură, numai cu lupii.

— O mamă, ce putem face atunci?

— Nimic, du-te şi-ţi vezi de treabă, numai să bagi de seamă că dela a treia împărăţie de aici, e alta: împărăţia Zmeilor şi sunt doisprezece la număr.

— Ce-s aceea zmei ? ,

— Is nalţi şi răi, dragul mamei, şi-şi cu coadă, şi cu coarne, se hrănesc numai cu carne de om dar îs aşà de vrăjiţi, că pot a se preface în fel de fel de chipuri, şi pe la dânşii nu cumva să te duci, că nu mai vii înapoi.

— Săraca mamă, zise băietul, da unde vine un zmău înaintea mea să-1 gâtui.

— Măi băiete, nu te crede până într'atâta ci dacă vrai să auzi de puterea lor sui în copacul cel mai înalt şi ai să vezi spre amiază

un palat strălucind şi o ia într'acolo. Acolo, ai să găseşti nişte oameni ca tine, şi să cercetezi numai de puterea zmeilor, şi cei-i afla pe acolo să-mi spui şi mie.

Impărăteasa, gonită a fost ea, da' tot voia să ştie ce-i pe la gospodăria ei.

Și chiar atunci Făt-Frumos se sui în vârful copacului celui mai înalt şi, în adevăr, zări spre amiază ceva strălucitor în bătaia soarelui ca o dungă de cuţit, şi o porni într'acolo, şi ce să-i dea văzul: un palat ca acela măi nene: acoperişul de aur şi pereții de marmoră, da pe afără şi în lăuntru numai ostaşi morţi; intră în palat, într’o odae la o masă, între ostaşii tăeţi, stă un oştean, frumos şi tânăr ca un înger și îmbrăcat numai în fir şi pietre scumpe.

— Cine a făcut atâta moarte de om? întrebă băietul.

— Ah, voinice, îi zise tânărul: tatăl care-i cela de colo, şi arătă spre un împărat căzut jos cu capul tăiet; a fost stăpânul astor locuri, el din pricină că nu aveà băeți cu nevasta lui, a alungat-o, iar dânsà l’a blestemat, când i-a fi viaţa mai dragă să-şi vadă tronul surpat. Şi aşà a fost: el s'a însu-

rat şi a luat alta din care legătură m'àm născut eu. Amu tatăl mei avea ades bătae cu nişte zmei: douăzeci şi patru au fost la număr. A mai curăţit vreo doisprezece* dintr'înşii, dar ceialalţi nu s'au lăsat şi pe când îmi jucam nunta, cu fata împăratului vecin, şi toţi ostaşii şi toată lumea chefuia, deodată au năvălit în palat zmeii ceia şi a căsăpit tot; pe mireasă mi-a furat-o, iar pe mine m'a lăsat de blestem precum mă vezi.

— Linişteşte-te, voinice, îi vorbi Făt Frumos, că eu ţi-o aduc pe ceas. Am auzit eu de zmeii, ceia, şi tocmai că aş vrea să-i văd. Da încotro le e împărăţia?

— Sui în plopul de dinaintea casei şi uită-te spre miezul-nopţii, şi ai să vezi ceva în zare, lucind ca o sticlă.

Şi băietul se sui şi în adevăr văzu departe tare scânteind.

— Bun, grăi el, dându-se jos şi, după ce se sărută cu feciorul de împărat, îşi luă un buzdugan şi un paloş zdravăn şi plecă într 'acolo.

In adevăr dădù de un palat numai sticlă şi aur. Se uită pe drumuri, nimeni. Intră în

ogradă, nimeni, intră în casă, nimeni, numai într'o odaie cât ţi-i lumea de largă găsi o masă lungă şi pe dânsa douăsprezece tacâmuri cu mâncări, care de care mai alese: mâncă, bău bine, iar ce mai rămăsese aruncă tot pe fereastră; apoi luând armele ce le găsi în cui, se sui cu dânsele în pod şi aşteptă.

La amiază, hop şi zmeii, doisprezece la număr, care cum văzură mâncarea svârlită şi armele de loc, prinseră a cerceta; unul se sui pe scară în pod, da Făt-Frumog, hârşti capul, şi îl trase în lăuntru. Zmeii se săturaseră de căutat, da văzând lipsa unuia din ei, mai trimise pe altul să-1 caute. Ceala se sui şi el în pod şi nici el nu se mai întoarse.

„Măi, mare comedie, îşi ziseră ceilalţi zece; dar astă minune: s'a dus unul ca să caute pe celălalt şi nici acela nu vine". Şi se mai duse unul şi se sui și acela în pod şi nici el nu se mai întoarse.

„Fraţilor, le vorbi căpitanul, fiorul morţii m'a ajuns la coastă. In pravilă aşà scrie că ni se va trage moartea dela Făt-Frumos-din-flori, — hai să fugim".

Da, la vorba asta, se şi lăsă băietul din pod. Ceia dară din colţ în colţ după arme, dar Făt-Frumos după dânşii. Ei luară mese ce putură şi se apărau, iar flăcăul făceà mesele ţăndări cu buzduganul şi cât nu ţi-ai da cu gândul, unsprezece doborî. Şi numai cu unu rămase la urmă: Aista vru să sară pe fereastră, da băietul mi-1 prinse de coadă şi mi-1 trase înapoi.

— Valeu, făcù zmeul, căzând în genunchi, fie-ţi milă şi nu mă omorî, că ţi-oi spune ce vrei; ţi-oi fi sluga cea mai plecată şi bună şi cine ţi-o arătă comorile noastre daca mă vei ucide ?

Băietul îi răspunse: ,,Eu averile voastre le-oi găsi, că doar rămân eu stăpân pe aici , însă să-mi spui, câne de zmău, unde aţi pus pe nora împăratului vecin.

Şi zmăul îl duse într'un beci adânc în care numai o lecuţă de lumină pătrundea prin o gaură şi acolo, să vedeţi dumnea-voastră, pe pământul gol şi legată în lanț lângă un stâlp de fier zăcea o femee tânără, cu gura crăpată de sete şi moartă de slabă, iar la un pas de dânsa e pâne şi un ulcior cu

apă şi n'avea cum să bea, că erà lanţul scurt.

Până atunci nu cunoscuse jălea în fiinţa lui tânără şi neîncercată, da nici una nici două, doar mâna a pus şi lanţul s'a rupt şi în locu-i legă pe zmău, repede scoase pe femee afară, apoi puind pe uşă un lacăt de o sută de oca, o porni cu dânsa spre împărăţia împăratului omorît, care nu era decât acela care a gonit pe maică-sa. Insă, poposind la un izvor, fata îi grăi:

„Voinice, cine te-a trimis?"

— Bărbatul tău.

— Dă-mi o leacă de apă!

Băetanul se plecă şi luând cu mâna apă îi dădù să soarbă, după care femeia grăi: „destul!"

Făt-Frumos încă nu văzuse femeie tânără în ochii lui și asta îl minuna și îl și înfioră de ceva înviorător.

Da, femeia îi zise:

— „Voinice, nu știu cum te chiamă, da rămai sănătos şi spune-i bărbatului meu că necazurile mele s'au sfârşit şi că de aceea m'au închis cânii de zmei în beci, că nu am vrut să le fiu femeea lor, şi să mă ierte".

şi, zicând astea, deschise ochii mari, îi ţinti o clipă în sus, pe urmă se întinse de-i trozni oasele, şi trăgându-şi sufletul de câteva ori, adormi.

Băetul aşa-i făgăduise feciorului de împărat să-i ducă mireasa vie sau moartă.

Ce-i erà lui mână de voinic să ducă pe o femeie? In mâinele lui era ca o frunză şi luând-o iar în braţe o porni cu dânsa înainte.

Când ajunse acasă, feciorul de împărat tocmai erà în capul scărei, şi cum îşi văzu nevasta moartă, nu zise nimic, decât se izbi cu pumnul în cap, apoi îşi trânti bostanul de un perete şi rămase lipit cu creieri cu tot, de zid.

Feciorul împărătesei se înfioră, dar neştiind că morţii se îngroapă, lăsă toate în vrerea domnului şi o porni grăbit spre maică-sa să-i spue ce a văzut şi ce a pătimit.

Impărăteasa nu zise nimic, ci prinse a jeli fără să spue de ce. O alungare el, bărbatu-său, da nu ştiu cum, parcă îi părù rău că 1-a ajuns blestemul. Şi parcă i se pustii sufletul. Că înainte avea măcar ura şi jignirea pentru dânsul, acum rămase şi fără

ele. Şi, de-atunci, urâtul prinse a o cerceta şi mai tare şi spuse băietului, s'o ducă pe ici în colo să mai vadă ce mai e prin lume. Şi o duse la palatul zmeilor, da acum lupii şi corbii intraseră în lâuntru şi mâncaseră hoiturile zmeilor, aşa că nu le găsi decât ciolanele. Cu toate astea mândreţele şi scumpeturile văzute în palatul cela o făcu pe împărătească să spue că nu se mai duce de-acolo.

Atunci Făt-Frumos îi spuse că în toate, camerile să umble numai în acea cu lacătul mare nu, măcar de ar auzi orice, măcar oricât de urât i-ar fi. Şi după ce îi aduse apa şi lemne şi toate cele pentru mâncare, îşi luă arcul şi buzduganul şi o porni prin pădure la vânat, lăsând pe maică-sa să îngrijească de ale mesei.

Da în palatul cela erau lucruri aşa de ispititoare că ea nu se putea opri de a nu i vedea toate cotloanele şi intră într'o odaie, intră în alta, dădu şi de beciul cu lacăt, şi acolo auzi un geamăt şi un zgomot de lanţuri.

— Aa, îşi dădù dânsa cu mintea, aicea e un om închis, vre-un zmău ceva şi de

aceia mi-a spus să nu intru, şi repede fugi că nu cumva s'o găsească fiu-său acolo.

Băietul veni dela vânătoare şi o întrebă ce a mai făcut . Ea îi spuse că a umblat pe afară, prin câteva odăi, a mai grijit şi s'a apucat de ale gurei.

— Da pe la beci n'ai fost?

— Da am şi uitat de beci cu treburile.

— Apoi nici să te apropii de locul cela că e blestemat: te faci stană de piatră.

Şi zile s'au trecut, băietul se ducea la vânat, împărăteasa rămânea singură acasă. Da, parcă nu-i mai erà aşa urît, de când ştiea că-i cineva în beci, în vreme ce ciudăţenia începù s'o ispitească tot mai mult de a şti cine-i închis. Şi, într'o zi, se mai duse pe acolo şi iar auzi un sgomot de lanţuri grele şi un geamăt înfiorător şi o tânguire.

— Măi, îşi dădu ea cu mintea, de ar puteà el să scape, n'ar sta acolo încătuşat, şi ce-i veni că tuşi, la care un glas îi vorbi:

— Mărită împărătească, fii bună de-mi dă o litră de apă că mi s'a uscat gura de sete.

— Da, de unde vorbeşti, întrebă împărăteasa, prefăcută, că nu ştie nimic.

— Din beciul ista.Un biet creştin şeade

închis în lanţuri. Şi nu-şi face nimeni pomană cu dânsul să-i dea măcar un pic de apă să-şi ude buzele. Şi zmăul înşiră, că ei au fost douăzeci şi patru de fraţi şi doisprezece au fost uciși de bărbatul ei și unsprezece de fiu-său şi că numai el singur a rămas şi zace în închisoare pe sfânta dreptate.

Aşà de dulce i-a vorbit zmăul, că parcă împărătesei i-ar fi uns inima cu miere, că n'a mai ştiut ce să facă şi luând o litră cu apă, îl chemă la răsuflatoarea beciului şi îi dădu. Atunci îl văzu era pocit grozav, dar vorba îi fusese bună; aşà că își zise ea că nu e dracul aşa de negru cum îl zugrăvesc oamenii, şi prinse milă de dihanie. Şi în fiecare zi îi ducea la gaura apă, şi sta și sta de vorbă cu zmăul. Şi el erà prefăcut şi viclean şi îi spunea: Doamne, dacă ar scăpà el de acolo n'ar mai şti cum să-i mulţumească şi că suflet bun ca dânsa nu mai e pe lume şi câte și mai câte, de o ameţea pe biata femee şi o făcea să suspine.

Dela o vreme se învăţase cu dânsul şi când nu mai auzea lanţurile, îi tresărea inima de teamă să nu fi murit şi se ducea să-l cerceteze şi numai atunci se liniştea și se înviorà când îi răspundea. Fecioru-său nici nu bănuia, pe când dânsa prinse a se gândi cum ar putea face cu băetul ca ea să petreacă o leacă cu zmăul; să-1 vadă dus pe ici încolo măcar vreo două trei zile, iar zmăului căruia erà să scape şi de beci şi de băiet, o povăţui când a veni dânsul să se facă bolnavă şi să-i spuie că a visat că atunci s'o ndreptà când o mânca carne de „porc-sana-porc".

Zmăul ştià ce spune că cine se ducea a-colo, nu se mai înturnà; iar împărăteasa, poale lungi şi minte scurtă, crezù, că ia acolo, două trei zile şi 1-a vedeà iar. Şi în adevăr, chiar a doua zi la nămiezi, când veni băetul cu nişte prepeliţe îşi găsi maica bolnavă greu; iar dânsa cum îl văzù pe uşe, și începù să se vaete ca de ursită.

Băetul la dânsa: — Ce ţi-i mamă, nu ştiu ce.

— Ia îs bolnavă, îi fu răspunsul.

— Cum, şi ce te doare?

— Ia, cum ai ieşit azi dimineaţă pe poartă, m'au prins nişte dureri şi iar dureri şi să vezi după asta am dormit şi am visat că à venit mama la mine şi mi-a spus că nu m'oi lecui până n'oi mânca carne de porc-sana-porc.

— Care e copilul cela iubitor de părinte şi mai cu seamă când nu are decât o mamă pe lume, şi nu face jertfe să o scape dela necaz? — Da se duce şi în piatră seacă pentru ea.

Aşà şi pe Făt-Frumos, cum auzi, îl şi fulgeră suferinţa mâni-sa şi n'a zis decât:

— Numai atâta, mamă, fii pe pace, că mă duc! — N'oi nimeri, oi întrebà apele, vânturile şi tot oi nimeri.

Săracul, el nici nu auzise până atunci de aşà dihanie şi nici nu ştia unde-i, şi ce soi de sălbătăciune e, dar încrederea într'însul îl făcu să meargă orbeşte.

Impărăteasa cum îl văzu dus răsuflă o leacă şi mai stătu ce mai stătu în pat şi când a socotit că e acum departe, fuga la beci îl descuie şi ce a făcut ce a dres că sfărâmă şi lanţul dela mâinile zmăului şi îi dădu drumul.

Acum ticălosul îşi luase de-o grije că l’a mai vedea pe băet şi se puseră oamenii să petreacă, pe când Făt-Frumos se tot îndepărtà de casă şi merse el merse, întrebă în sate, prin târguri, unde e pădurea porcilor-sana-porcilor.

Şi, mergând el aşà, iată că dădù de un bordei la marginea unor câmpii cu flori şi unde se făcea o coadă de pădure. Şi erau atâtea flori acolo, şi cu atâtea împestriţări că nu-ţi puteai da cu mintea dacă acolo nu erà împărăţia lor. Iar la bordeiul cela o mătuşă bătrână, bătrână, de-i cădeà nasul în bărbie şi încinsă cu un curmei de tei peste caţaveică, îşi făcea focul cu nişte vreascuri într'un cuptor în pământ.

— Sărut mâna, mamă bătrână, grăi băetul trudit de drum.

— Mulţumim dumitale, răspunse bătrâna, măsurându-l din cap până în picioare. Da, ce vânturi pe locurile astea?.

— Mătuşă, uite-te ce e: nu ştiu dacă n'a greşit cine m'a trimis. Da te-aş întrebà un lucru: Este vreo pădure a porcilor sana-porcilor, undeva?

— Este. Da cine te-a trimes?

Şi băetul spuse toată jetia.

La asta bătrâna nu vorbi nimic, decât se lămuri în gând, cine-i drumeţul.

„He-hei, dragul mătuşei, sau mai bine zis' finişoare! — Unde-i bârlogul porcilor-sanaporcilor! — La moarte, dragul mătuşei, la moarte te duci". Şi se uită iar la băet şi gândi:—„Şi ce pui de voinic! Halal de ea mamă şi împărătească, să-şi urască odorul, pentru care a fost izgonită dela împărăţia lui bărbatu-său, pentru un ticălos de zmău".

Şi, îndreptându-se spre flăcău, zise:

— Apoi, dragul mătuşei, cine te-a trimes n'a ştiut se vede ce spune. Visul maicăi-tei nu ţ'a fost prieten, ci mare duşman, căci la pădurea sanaporcilor nu se merge cà la vânat. Numai eu ştiu cei pe-acolo şi alţii care s'or fi dus și au scăpat, da acolo cine se duce și nu ştie cum, nu mai vine săracul înapoi.

— Vai de mine, mătuşica! grăi băietanul. Piii... bogdaproste că mi ai spus! Se vede că D-zeu m'a îndreptat la d-ta.

— Apoi numai că el drăguţul a făcut minunea asta, grăi bătrâna.

— Şi ce mă fac eu *amu*, că mă tem ca biată maică-mea să nu fi murit.

— Aaa! murit, nu moare, că de boala de care spui nu se prăpădeşte omul, da se chinueşte mult. — Da să te duci unde ţi-ai luat sarcina, însă nu aşà. Şi bătrâna cotrobăi prin o ladă veche şi scoase o trişcă:

„Na ţine trişca asta şi du-te spre soare apune şi ai să dai de o pădure cu pomi de aramă şi să intri într'însa. Şi să mergi până îi da de o poiană: acolo e culcuşul porcilor-sanaporcilor. Porcii ziua se duc la mâncat jâr în pădurea de argint şi vin la miază numai de se culcă. Tu să te sui într'un copac şi să-i aştepţi până or veni şi să prinzi a cânta. Atunci porcii s'or pune să joace până or cădea de osteneala şi or dormi. Cum îi crede că dorm să te cobori şi încet, să pui mâna pe gâtul unui purcel şi cu alta să-i ţii botul să nu ţipe tare şi să te sui pe cal, şi înapoi să nu te uiţi, că porcii au să se trezească şi au să se ia după tine. Şi au să te strâge, şi au să guiţe straşnic, au să grohăie îngrozitor şi apropiat de-i credea că au ajuns la picioarele calului. Şi au să-ţi făgăduiască pe urmă marea cu sarea şi au

să-ţi vorbiască aşa de, dulce cum nici maică-ta nu ţi-a vorbit şi cum te-i uita, cum ai să uiţi tot şi ai să pici ameţit, şi atunci au să te sfâşie. Iar la întoarcere nu uita să dai şi pe la mine.

Şi Făt-Frumos-din-flori îşi luă rămas bun dela bătrână, şi plecă.

Merse el ce merse, ajunse la copacul porcilor. Jigodiile tocmai se auzeau venind grohotind. Flăcăul repede îşi legă calul de un copac într'un desiş şi repede se sui în vârful lui şi cum îi văzu sosiţi se puse pe cântat. Şi unde nu mi s'au înşirat măre porcii la joc; ursăreşte nu ceva: purcei, porci de toate vârstele, până şi scroafele care erau a făta s'au pus să dănţăluiască. Ce mai săreau, ce se mai buciumară până se făcură lac de apă şi căzură laţi de osteneală, ba şi aşà tot mai bâţâiau din câte un picior, şi adormiră duşi; dormeau porciii ţapăn şi horcăiau de credeai că-şi trag sufletul.

Flăcăul când crezù el că îs în visurile cele mai adânci din viaţa lor porcească, încet încet se dădu jos şi repede puse mâna pe gâtul şi botul unui purcel şi în traistă şi, pe cal. Dar abia făcù câteva vânturi şi

unu' din porci simţi şi dădù de veste celor-lalţi. Măi şi unde nu săriră porcii şi după dânsul:

— Făt-Frumos-din-flori stăi, stăi o leacă. Stăi că uite s'a aprins colbul după tine şi te arde. Uite vine un zmău, un moş, de acelor care i-ai omorît şi te loveşte la ceafă. Băietul se înfiora când auzi de zmău da îşi ţinu firea de par'că o aveà în pumnul lui, „Făt-Frumos din flori, stai să te îmbrăţişăm barim, şi să-ţi dăm taina vieţei noastre şi taina isvoarelor ce curg. Stai, că în palatul fermecat dela apa Zmeurei este o zână aşà de frumoasă că ucide şi pietrele cu ochii ei şi când s'o uita la tine te omoară. Stai să-ți spunem cum să scapi. Stai că-ţi dăm iarba fiarelor, care deschide uşile fără chee şi porţile zăvorîte. Ispititoare lucruri îi spuneau dar el nu se uita, ci gonea calul să crape. „Făt-Frumos din flori, mai strigară porcii, uită-te măcar înapoi să-ţi vedem ochișorii care farmecă florile şi opresc izvoarele. Bunul nostru, de când doream să-ţi vedem măcar faţa, că straşnice fapte spun şi vânturile de tine. Mama pădurei spunea că tu eşti groaznic la faţă şi pocit, şi ai o inimă

de păgân. Dacă vrai să spulberăm toate minciunile, fii bun şi te uită măcar înapoi. Uite Făt-Frumos, uită-te că murim, şi n'ai să mai ai de unde lua un purcel".

Da Făt-Frumos nu să uità de loc; da nici porcii nu-l slăbiră, până ajunseră la câmpul cu florile; de acolo se înturnară înapoi.

Aice bătrâna îi eşi în cale şi se bucură mult când îl văzu întreg şi după ce îl ospătă îl lăsă să se hodinească, iar pe când dormea, ea îi schimbă purcelul cu un altul de al ei la fel.

Bătrâna îi spuse: când o ajunge acasă ori cum l'a ispiti maică-sa, să nu spue că a fost pe la dânsa, și că ea e nănaşa lui, Sf. Florie. Şi-i înşiră toată povestea împărătesei, cum a fost gonită dela împărat, și ce a fost cu naşterea lui, fără însă să-i înșire că boala mame-sei e sănătatea lui și că totul a fost o născocire, doar o petrece cu spurcatul de zmău. Şi îl sfătui să nu spue nimic dacă maică-sa i-a ascuns o taină aşa de mare, şi îi ură drum bun zicându-i să n'o uite ori de câte ori ar avea nevoe de ceva.

Iar cânele de zmău și haita de maică-sa

cum îl zăriră pe fereastră să intre în pământ și mai multe nu. Mai cu seamă zmăul să pleznească şi pace, şi iute, să cocoloşească, lucrurile, zmăul o povăţui să nu tae purcelul adus de băiet ci să tae altul la fel din ogradă, ca acela a trebui altă dată și fugi iar în beci; împărăteasa îi puse cătuşele la mâni și închizând beciul la loc se puse în pat şi bolnavă, bolnavă să juri că zăcea de atâta vreme.

— Iată mamă, zise flăcăul cum intră în casă, ți-am adus leacul, şi mândru de el scoase purcelul din traistă.

— O! o! dragul marnei, glăsui ea prefăcută, aveam să mor de nu veneai azi. Apoi îi zise să bage purcelul în coteț, că în ziua ceia nu mănâncă nimic şi că ar mânca deocamdată nişte carne de prepeliţă. Cum auzi băietul de una ca asta şi svârli sacul cu săgeţile în spate şi arcul, şi se duse la baltă, iar în lipsa lui, ea se sculă şi înlocui purcelul adus cu un altul la fel din cei din ogradă şi pe acela îl piti.

Când veni băietul erà seară şi ea spuse să tae purcelul. El se duse şi cum erà întu-

neric îl înjunghie şi îl pârli tot atunci, aşà nu băgă de seamă că erà alt purcel.

Ce-i de făcut? Pe zmău şederea lui Făt Frumos acasă, îl înfiora: „Te-i pomeni, îşi zise spurcăciunea, că-i vine nebunului într'o zi o hachiţă şi mă tae ca de găluşte". Ba bănuiala asta îi intrase şi în sufletul maică-sei. Şi se sfătuiră să-l mai trimită undeva, deşi ei nu-i mai venea acum la socoteală, că de, de bună prietenie îi erà zmăul, da tot o durea inima după copilul ei. Şi făcură ei aşà un chip că zmăul lărgi într'o zi răsuflătoarea pe când băetul lipsea şi eşi şi se dădu de trei ori peste cap şi se prefăcu într'un moş bătrân şi gârbov de credeai că are o sută de ani, iar când veni dela vânat, găsi lângă vatra maică-sei un moşneag bătrân şi gârbov să fi jurat că zilele îi erau numărate.

— Da, de unde şi aista mamă? întrebă dânsul.

— Ia, un biet bătrân din toată lumea, răspunse maică-sa; murea de foame pe la poartă şi l’am chemat, sa se mai îndulcească şi el cu ceva şi să-mi mai spue ce se mai aude prin părţile de unde vine.

La asta băietul nu numai că nu-i mai

bănui, dimpotrivă se bucură, că mai e vreo fiinţă omenească pe lângă dânşii.

Acum erà dragostea mai aproape şi puteau vorbi mai în lege; da tot erau nemulţumiţi; mai cu seamă zmăul, deşi se purtà pe lângă băet ca un căţeluş, da i se strângea inima de fior când îl vedea venind pe poartă, de ură că i-a ucis fraţii şi că e stăpân pe locurile lor şi de frică; dacă într'o zi a afla şi i-a rupe gâtul; şi mereu se gândea unde să-1 mai trimită.

Dar flăcăul cu vânatul lui, şi cu boala maică-sei, uitase de zmău, ba se şi temeà s'o mai întrebe dacă nu a fost la beciul cu lacăt, ca nu cumva să-i dea ghes de-a aflà ce-i acolo. Totuşi într'o zi, ce-i veni, să vadă ce-i mai face zmăul. Nu auzi nimic. „Să ştii că a murit" îşi zise el. Se duse la răsuflătoare, când colo o găsi dărâmată.

— „Cum se poate?— Vai, zmăul a fugit, mai bine îi tăiam capul. Da *amu* dacă s'a dus, ducă-se, că ştiu că înapoi nu are să mai vie, da' l-oi prinde eu"

Şi se gândi la bătrân şi se bucură că l'a adus Dumnezeu în casa lor; că nu are să rămâie maică-sa tot singură. Cât de partea

lui puteà să vie şi o mie de zmei; el se simţea voinic să-i doboare. Dar, nu zise nimic de teamă să nu sperie pe maică-sa, decât spuse moşneagului să fie cu ochii în patru dacă iar vreun străin dă târcoale împrejurul casei, să-i spue.

De o grijă zmăul a scăpat, că băietanul nu a zis nimic de cele întâmplate, însă tot groaza de dânsul nu i-a pierit şi ura, ba încă şi mai mult, că a putut să se întoarcă dela pădurea porcilor-sanaporcilor, îl înspăimântă: şi nu se putea uità în ochii lui. De aceea să hotărî să-l mai trimtită undeva de unde cu încredinţare nu mai avea să vie. Şi se dădu pe lângă împărăteasa cu vorba: Doamne, ce bine ar fi să mai rămâe singuri, că Doamne, bine au mai dus şi fericit a fost cât a lipsit băietul, şi dacă l'ar mai trimete să mai rămâe măcar odată amândoi, n'ar greși.

Da ea tot mamă, nu se prea învoi întâi, că destul a stat cu grije cât a fost după porc-sanaporc. Insă zmăul ci-că i-ar fi spus:

„Dacă, nu vrei să-mi faci gustul ista, eu mă duc şi te las ".

Ce să facă femeea:abea-şi ademenise și

dânsa pe lângă casă o mână de voinic statornic şi scăpase de urît. Şi iar aşà hodo-ronc-tronc, să rămâe singură şi nemângâ-etă. Ce să facă? Se 'nvoi:

— De, să plece, numai te rog, să nu-1 trimetem undeva rău şi prea departe tare, îi zise dânsa.

— Vai de mine, grăi moşneagul, da eu deşi mi-a făcut buclucul cu fraţii mei, da el mi-i drag, că-i voinic şi frumos.

Şi, chiar la amiază când veni băietul dela vânătoare găsi pe maică-sa iar bolnavă: să moară şi să moară.

Făt-Frumos repede la dânsa:

— „Ce-ai mamă, ce-ţi mai este?

— „O dragul mămucăi, mă doare sub piept şi îmi vine să tuşesc şi răsuflu greu. De amù mi-i capătul, și nu mai cred să scap, că am visat, că atunci m’oi însănătoși când oi bea apă vie şi apa moartă a Sf. Luni, de după cei doi munţi care se bat spre apus cap în cap.

— Vai de mine, zise băietul, da în iad de-ar fi leacul cela m'aș duce", — Așà ținea el la mama lui.

Și, chiar atunci, îşi luă ziua bună şi

plecă. Ba zmăul îl petrecu până departe, prefâcându-se că plânge şi urându-i bună venire; pe când în gândul lui răsuflă şi îi dori să-l vadă când şi-a vedea ceafa.

Şi băietul să tot îndepărtă. Da, de unde să ştie el, unde-i fântâna Sf. Luni. Nici nu auzise până atunci de aşa ceva, aşa că o luă tot spre Sf. Florie.

Cum auzi sfânta nu mai zâmbi şi îi zise flăcăului:

— Bine, stăi şi-i ospăta o leacă; îi dormi şi îi plecà. Şi în timp ce te-i hodini, îţi voi pregăti cele ce trebue de drum.

Şi pe când sfânta îi pregăteà de mâncare, dânsa numai oftà şi gândea: „Şi cine te-a trimes: bătrânul cela care şede lingându-vă blidele? Bun e D-zeu, şi i s'or înfunda lui toate astea odată".

Când se sculă Făt-Frumos, sfânta îi întinse două sticluţe şi îi grăi:

„Iată, finişoare: dela mine ai să apuci spre nămiezi și ai să vezi cei doi munţi care se bat cap în cap. Să ştii că ei numai când e soarele în crucea cerului stau puţin de se hodihnă. Atunci să te repezi călare cât îi putea de iute, să umpli sticluţele, şi fulger

să fii îndărăt. Alminteri, când te-or prinde te fac ferfeniţă. Auzitu-m'ai ? Şi când te-i întoarce să te abaţi iar pela mine... Şi stăi! Am uitat, urmă sfânta: să nu care cumva să te uiţi îndărăt, că-i vai de steaua ta: te faci stană de piatră.

Şi dusu-sa băietul pe locuri pustii prin păduri în care numai fiarele au pătruns şi a ajuns la altă câmpie plină de bălării şi mlaştini. De acolo se vedeau cei doi munţi cu spatele lipite de cer; se băteau cap în cap ca nişte nebuni. Ziua se vedea numai fum; iar noaptea par'că fulgerau. Şi în ciocnirea lor dârdâià pământul ca o darabană.

Băietul aşteptă amiaza, când munţi stătură. Atunci numai îşi făcu vânt şi fu dincolo. Cât ai clipi umplu sticlele şi cu ele înapoi ca vântul. O ţâră de mai zăbovea îl făceau munţii răcituri, da aşà nu i-a retezat decât coada calului, şi înapoi la sfânta Florie, care cum îl văzu numai putu de bucurie. Iute îi făcu de mâncare şi îi pregăti hodina; şi pe când dormea dus, sfânta îi luă sticluţele şi le înlocui cu altele la fel de pline cu apă de izvor.

Sculându-se băietul, mai îmbucă ceva, şi la drum.

Da în vremea asta zmăul, Doamne, cum se mai lăfãea, Acum chiar se credea stăpân pe toate. Numai maică-sa, deşi ţinea mult la zmău, totuşi ca mamă îl dorea şi se tot uità pe fereastră şi se întrebà: „Nu vine?"

Da când ajunse acasă, şi îl văzură pe poartă, zmăul ameţi, şi amândoi dară din colț în colț, ce să facă. Nu mult, el se pre-fãcu iar în bătrânul slab şi agârjit şi ea bolnavă în pat.

— Iată, mamă, ți-am adus leacul. Cum băù din apele cele, prici se făcù sănătoasă ca oul cel bun şi prinse să facă bucate şi să-l îngrijească ba încă şi mai şi, şi de bucurie că l'a văzut, da şi de teamă să nu zăpsească că toate n'au fost decât scornituri, ba prinse a bodogăni pe moşneag, ba că n'a adus apă, ba că n'a tăet lemne, şi câte şi mai câte încât a trebuit băetul să-i spue:

— Ira, mamă, şi d-ta, ce ai cu el? Dă-i pace, nu de alta, da tot huindu-1 si-a luat lu-mea în cap într'o zi şi s'a tot duce şi iar ai să rămâi singură.

In vremea asta zmăul nu-și da cu mintea

cum a putut băietanul să aducă apele năz-drăvane aşa uşor şi nu i-a rămas oasele pe acolo.

„Ori că necuratul îl ajută", îşi zise el, ori e năzdrăvan. Şi atunci: ori aşà, ori aşà, sunt prăpădit: ce-i de făcut ? „Scârbit şi pe gânduri, şi tremurând de fiorul morţii, îşi bătea capul la ce rost are să iasă. Numai râdea, nu mai vorbea, la urmă îşi făcuse un chip să isprăvească odată.

Impărăteasa îl întrebă ce are.

— Ce să am, răspunse el, ce să am. Bine e ca fecioru-tău să-mi tae capu într'o bună zi?

— Ia fugi încolo, că ai ajuns ca copiii.

— Nu ştiu, fecioru-tău nu ştie, că eu îs cel fugit din beci. El ştie că-s un biet nenorocit.

— Tare bine, şi de ce să te îngrijească atunci, când ştie că eşti aşà.

— De ce? Pentru că-i mai tare decât mine. Şi dacă află, cumva într'o zi, mă face plachie. Şi lucrul ista mă înspăimântă: nu pot dormi; par'că din clipă în clipă e cu paloşul deasupra capului meu. Când îl văd numai, mi se strânge inima în mine ca un arici şi pierd şi

judecată şi putere; tremur, şi mi se pare că mă ţinteşte cu ochii lui sălbateci şi zice:

„In sfârşit, tu îmi eşti zmăul! “ Nu, nu, mai bine, să facem aşà să-i spunem. Şi am găsit cum. Să-i legăm cumva mânile la spate. Şi să-l cercăm, de nu s’a putea desface, când om vedea că nu are atâta putere, numai atunci să-i spunem, că eu sunt zmăul și să-l rugăm să mă ierte. Şi de n’a vrea, atunci să mă duc în lume, şi să mă schimb în vreo dihanie ceva şi doar să viu să te văd din când în când. Şi dacă m'a iertà, să-i desleg mâinile şi să-i cad la picioare; iar dacă cumva iar veni şi după asta gust să mă omoare, dumneata să tai porcul-sanaporcul când n’a fi el acasă, şi de a fi vreo lipsă să iai bucăţi din carnea ceia s'o lipeşti unde a trebui, pe urmă să mă stropeşti cu apa moartă ca să se închege carnea la loc și pe urmă cu apă vie şi eu am să înviu. Ca să-ți spun acum: de asta l-am și trimes pe unde l-am trimes. Da să știi că tot eu ți l-am adus înapoi, că putea să rămâe oasele pe acolo de voiam, că anume am vrăjit când l’or vedea porcii nici să sufle măcar.

Impărătesei i-a plăcut tare mult ce i-a spus zmăul, ba îl găsi că e un om tare deş-tept şi cum se cade şi bun la suflet, când fiu-său i-a făcut atâta rău şi el deşi i-o fost în mână tot nu l'a omorît, adevăr găsi că într'o parte are dreptate, că dacă cumva bănue şi îi prinde, pe unde scot basmaua şi se învoi.

Şi zmăul chiar atunci făcù trei aţe: una de cânepă, alta de lână şi alta de mătasă, și le boi: pe cea dintâi cu roş, pe cea de a doua cu verde şi pe cea de a treia cu albastru, şi zise băietului când veni la amiază;

— Mărite stăpâne, trăioai anii lui Adam şi viaţa lor din rai, te-aş ruga un lucru: când te-i duce la baltă, la vânat rațe, să mă iei şi pe mine să prind nişte peşte.

— Aşà, aşà, grăi şi împărăteasa, Doamne, cum aş mânca şi eu nişte peşte proaspăt.

— Bine, moşule, zise Făt-Frumos, n'ai decât. Şi chiar și plecară îndată: băietul cu arcul şi moşul cu undiţa. Da la iaz—unde a fost acela — moşneagul schimbă aţa dela undiţă şi se puse să înoade aţele cele boite una de alta.

— Da, ce faci, moşule? întrebă băietanul.

— Hâm, făcu el prefăcut, astea îs nişte aţe pe care le am de când eram şi eu în vremea mea. Cu astea mult vin am băut eu. Că legam flăcăii din satul meu cu ele cu mânile la spate, şi dacă le rupea, dădeam eu o vadră de vin, dacă nu, dădeau ei. Şi vezi ce tineret ticălos, unu n'a fost în stare nici asta de cânepă, s'o rupă, da eu unul numai mişcam coatele şi plezneau. Tare om am fost eu odată.

— Moşule, grăi Făt-Frumos neştiutor de vicleniile lumei. Zău îmi vine să crez că vrei să-ţi râzi de mine. Vrei să zici aşa: „Numai eu am fost odată şi d'atunci, basta de alt voinic pe lume". Da eu, moşule, unsprezece zmei am dat de istov şi unul a fugit. Uite mama îmi ştie poveatea.

— He-hei! răspunse zmăul, eu pe vorbe nu prea cred la nime, ce-i lucru de faţă, aceia face parale.

Aici flăcăului nu-i prea veni bine şi, ca să arate că nu-i de dat pe gârlă, a zis:

— Da eu le rup cu două degete.

— Bine le-i fi rupând aşà, da să vedem

dacă le rupi când te-a legă cineva cu mânile la spate.

Aice Făt-Frumos crezu că moşul îşi bate joc de dânsul şi, ca să nu fie mai pre jos, primi.

Şi moşneagul îl legă cu aţa cea de cânepă; aţa plezni din o încordare. Il legă cu cea de lână, aceia se întinse, da tot plezni. Când îl legă cu aceia de mătasă, se încordă, se zgârci, se vânjoli, se înroşi, trase de mâni, pace!

— Tae-mi sfoara moşule, grăi către zmău.

— Să ţi-o tai, răspunse el, stăi, şi luând paloşul dela şoldul băetului, harşti capul, şi scoţându-i ochii, îl hrâncui ca de tocană şi punându-i bucăţelele în nişte desagi, le asvârli în apă. Şi plecă, acasă.

In urma lui, hop şi Sf. Florie şi cu Sf. Duminică cu un voloc.

— Aici l'a aruncat grăi Sf. Florie şi amândouă sfintele intrară cu volocul în apă şi pescuind desaga ieşiră afară şi plecară spre bordeiul Sf. Florii; iar când îl văzură aşà hăcuit, rămaseră încremenite şi nu ziseră nimic, decât că deşertară desagile şi se

puseră pe lucru. — Şi spune povestea că au luat bucăţică cu bucăţică, s'au uitat la ele, care şi de unde erau, şi le-au pus unele lângă altele, fiecare la locul ei, până şi cel mai mic ciolănel și unde erà lipsă de ceva tăiau din purcelul adus dela turma sa-naporcilor până îl făcù întreg întreguţ: da ce folos: îi lipsea ochii.

După asta îl stropiră cu apă moartă şi bucăţelele se prinseră la loc, ştii se neteziră de parcă fusese numai mort. Iar când îl stropi cu apă vie prinse a mişcà din gene căutând să vadă, a căsca şi a se lungi ca un om sculat din un somn greu şi vorbi:

— Vai, vai, da ce am făcut eu ochii mei.

— Ha-haa, răspunse Sf. Florie, ce ai făcut cu ochii tăi? Ochii tăi, dragul meu, sunt la Zmău. Da bun e D-zeu i-om luà noi și pe aciea.

— Da care Zmău, nănaşă, că mie mi-a tăiat capul un moş nenorocit şi gârbov.

— Apoi, acela nu-i altul decât zmăul din beci.

— Vai, nănaşă, cum m'a amăgit mama.

— Poale lungi şi minte scurtă măi băiete. Ea a crezut că face bine și Sf. Florie spuse tot cum a înşelat-o zmăul cu aţele. Și urmă Sf.

Florie: „da de o camdată să le tăiem apa dela moară. N'aţi încă o trişcă şi du-te acasă. Că ştii, tu, ce-i acasă la cumătră?

— Nuntă, dragul nănaşei, nuntă. Şi ia amu de te-i duce, îi apuci la masa cea mare.

— Da ce nuntă e nănaşă acolo?

— Ce nuntă? — Du-te şi-i vedeà.

— Da cum să văd, nănaşă, daca n'am ochi.

— Tocmai de aceea să te duci. Şi cum ţi-o spun: ia trişca şi du-te acasă; sui pe un cal ce ţi l-oi da eu, că singur bojbăind şi fără ochi unde să te urneşti. Şi ajuns să te sui pe stâlpul porţii şi să începi a cântà. Da nu mult şi să stai din cântec. Atunci, ei or mai zice să mai cânţi, tu să spui că dacă ai aveà ochi ai cântà de o mie de ori mai frumos, însă aşà nu poţi decât cântecul cela, şi îi vedea tu ce-a fi pe urmă.

Făt-Frumos-din-flori îşi luă trişca şi încălecând calul dat de Sf. Florie o porni la drum. Şi calul parc'ar fi făcut de o mie de ori drumul cela, că îl duse până aproape de unde se auzeau bine cânteciile şi chiotele nuntaşilor. De acolo, legând calul de un pom, o porni singur spre partea de unde

venea tâmbălăul şi se cocoţă pe stâlpul porţei aşà pe dibuite şi începu a cânta.

Doamne, abia a zis ceva, şi pe dată şi amuţiră şi muzică şi chiote şi închinăciuni, şi ascultară. Şi muzica ceia părea venită din cer şi părea că e cântată de miii de îngeri, că-i vrajă pe toţi; le linişti inimile şi minţile şi nu se mai saturau de a ascultà vrăjitul cântec; iar mireasa nu-ş' ce aveà că plângea de tremurà şi cămeşea pe dânsa.

De-odată cântăreţul încetă. Incetă şi s'a mântuit.

— Mai cântă-ne, orbule, glăsui mirele din capul mesei.

— Tot cântecul ista? întrebă cântăreţul

— Nu aista, răspunse Zmăul: altul mai vesel.

— Vedeţi d-voastră, zise băetul, de aşi aveà ochi, m'ar trage inima să vă cânt să joace şi paharele pe masă.

— Cântă-mi-l te rog, îl îndemnă Zmăul.

— Flăcăule, se amestecă şi mireasa, ştergându-şi lacrămile uşurată, cântă-ne ceva de veselie.

— Nu pot, cinstită doamnă, că dacă n'am ochi nu mă trage inima la nimic.

— La ce ai cântat atunci? îl întrebă un nuntaş care erà tot Zmău.

— Că-mi erà să capăt şi eu ceva de pomană, că sunt un biet nenorocit şi n'am mâncat de trei zile.

— Cântă-mi, grăi mirele, că-ţi dăm să bei şi să mănânci o săptămână.

— Dacă nu pot: nu am nici un curaj fără ochi.

— Să-i dăm ochii lui Făt-Frumos-din-. flori, zise mirele către mireasă, şi după ce ne va face cheful să îi luăm înapoi şi să-1 luăm la goana.

Şi-i puse Zmăul ochi. Da, minune: parcă fuseseră de acolo; repede prinse a clipi, a clipi, ca şi cum ar fi chemat lumina să vie mai iute, şi se uită şi rămase uimit de ce văzù. Nuntă în toată întregimea şi joc: erau adunaţi toţi zmei unul şi unul şi zmeoaice, veniţi cine ştie de unde, prieteni de-ai mirelui, şi beau şi mâncau în lege şi jucau de se cutremura temeliile palatului, iar lângă mire stă maică-sa, mireasă ca toate miresele, cu *petealã* şi floare pe cap și cu lumânări pe masă şi între nuni tot zmei.

Dar toată halacania astà de odàtă tăcù

şi la toţi le trecură dorul de cântece, căci cunoscură pe Făt-Frumos din flori. Mai ales zmăul, tatu-său vitreg, se făcu mititel şi fiorul morţii îi trecù prin inima lui ca un vânt rece, de-i slăbi toate simţurile, de nu grăi nici mârc.

Făt-Frumos nici una nici două smulse-un iatagan cât o salcie de mare dela un zmău, şi cât ai clipi îi rostogoli capul mirelui în ţărână, ceialalţi, care au luat-o la fugă, care au fost seceraţi de băietan de nu rămase decât el cu maică-sa.

Dar în împărătească şi viaţa încremenise. Judecata îi peri, gura îi amuţi; ar fi vrut să spue ceva, însă nu-i eşi nimic dintre buze.

Târziu spuse tot, că zmăul când a venit dela baltă i-a spus că pe când el prindea peşte şi celălalt vână, deodată, a venit un nor şi 1-a luat pe Făt-Frumos; iar că el i-a lepădat ochii şi că i-ar fi spus aşà:

“Na, du ochii mamei şi spune-i să-i păstreze ca amintire". Norul l-a tot înălţat la cer, şi că dânsa n'a crezut dintru'ntâi; 1-a căutat pe la iaz, prin păduri bocindu-1, la urmă văzând că nu vine a crezut că-i spusese zmăul şi, ca să nu rămâe singură,

s’a cununat cu dânsul, după cum el şi ceruse.

Da flăcăul nu zise nimic la ceea ce-i spusese maică-sa, decât:

“La asta te-ai priceput, pe asta s’o răsplăteşti”, Şi luând-o de mână o duse în o pimniţă adâncă numai răsuflători şi punânnându-i înainte un braţ de fân şi-o cadă cu apă, grăi:

— Mamă, D-zeu te-a ertà nu te-a ertà, da eu atunci te-oi ertà, când îi găti de mâncat fânul şi îi umpleà cu lacrimi ciubărul ista. Şi trântind un lacăt cât o Sâmbătă de mare pe beci, o porni în lume lăsând toate în vrerea Domnului şi a vremei.

Poveste, poveste şi se isprăveşte.

Şi merse el, merse, amărât şi cătrănit şi se abătù şi pe la Sf. Florie să-i spue ce-i văzură ochii.

Bătrâna nu se minună, că ştiea toată tărăşenia şi îl mângâe:

— Fine, nu te scârbi aşa tare, că lucruri de astea aşà-s de dese pe lume, că de păcate de-astea e plină omenirea. Asta nu-i nimic că ce a fost; ca o femee singură şi proastă ce era, a făcut şi ea ce i-a trăznit

prin minte, şi a învăţat-o alţii. Da să vezi, tu, dragul nănaşei, că altele au cine le povăţui şi fac prostii. Tu să-ţi cauţi de treabă, că de te-i lua pe gânduri, poţi căpătà — Ducă-se pe pustii! — vre-o nebunie ceva. Da să faci cum te-oi învăţa eu: să te duci spre răsărit şi ai să dai de sfânta Duminică şi spune-i numai cine eşti. Şi lasă că rău nu are să-ţi meargă.

Şi Făt-Frumos după ce ospătă o leacă; şi se mai hodini, o plecă unde îl povăţuise nănaşi-sa:

Ajunse acolo, aşa când es oamenii dela biserică şi cum erà şi Duminică. Da sfânta tocmai ieşea dela sfântul locaş. Că Doamne cum mai era săraca de sgâriată pe faţă şi de tăiată şi de împunsă şi arsă. Sfânta cum auzi cine e, îl şi opri la ea şi, după ce îl mai povăţui şi dânsa să nu se treacă cu firea, îl ospătă şi îi spuse să şeadă la dânsa câteva zile. El ci-că a întrebat într'o zi pe sfânta, de ce-i aşa de stâlcită şi friptă şi cică ea i-a spus că unii oameni nu ţin cum să cuvine ziua cea de hodină,: lucră, coase, tae lemne, fac foc şi câte şi mai câte treburi. Ea trage toate urmările faptelor.

Şi a stat voinicul vreo trei zile la dânsa. A patra zi, ea îi dădu o şuviţă de păr galbăn, mai dihai ca borangicul, şi îi spuse să ieie drumul spre răsărit, că are să dăie de un palat cu două sfeşnice la poartă şi de o apă mare, şi să bată la palatul celà, că are să dăie de Sf. Luni şi să-i arate şuviţa de păr şi să-i spue că e din partea ei. Şi băietul luându-şi ziua bună, o luă la drum şi merse el cale lungă şi ajunse la o apă aşa de curată că în ea se vedeau porţile aurite ale împărăţiei lui D-zeu; iar în fundul lacului se vedeau un palat de sticlă şi grădini cu tot felul de poame de aur, şi pe apă alunecau treisprezece lebede albe ca omătul: şase înainte, şase înapoi; şi la mijloc mergea a treisprezecelea, fudulă şi îngălată ca o cocoană mofturoasă, şi cu o coroană de aur pe cap. Pe malul apei o altă casă cu porţile de aur şi cu câte un sfeşnic cu o lumânare aprinsă la stâlpii porţei.

Atunci băietul îşi aminti de vorba Sf. Duminecă şi bătù la poartă. Nu mult după aceea se arătă o femee bătrână şi slabă ca o smochină tescuită şi cu o lumânare în mână.

— Ce vrei, streine, îl întrebă femeea, că pe aicea pasăre măiastră nu zboară, da mi-te om pământean.

— Mătuşica, răspunse flăcăul, nu te supără, da m'a trimis Sf. Duminică, să-ţi spun o vorbă.

— Intră în lăuntru, zise bătrâna.

Şi băietul descălecă, legă calul de stâlpul porţii şi intră şi, după ce sărută mâna mătuşei, sfânta îl întrebă: cam ce caută la dânsa şi la ce l'a trimis.

— Nu ştiu, răspunse el, da mi-a dat şuviţa asta de păr să ţi o dau. Şi după ce băietul îi spuse jetiea, — Sf. Luni, grăi:

— Aha, tu eşti finul Sf. Florii, fii binecuvântat, dragul mătuşei. Lasă că acum ştiu tot. Şi Sf. Luni luând şuviţa repede o scutură şi deodată lebedele se scufundară şi ca din pământ ieşi din fundul apei o zînă cu părul, cu trupul alb ca laptele şi ochii ca adâncul apei de albaştri şi străvezii de se vedea cerul într'înşii, încât Făt-Frumos uită şi de lume şi de supărare şi de tot.

— Iată-ţi partea, voinice, glăsui Sf. Luni. Şi atunci, sfânta doar făcù cu mâna, ca şi cum ar chemà pe cineva, şi palatul din

fundul apei se ridicà deasupra şi, ca prin minune, se făcù o punte de aur dela mal până la scară şi porunci ursiţilor să treacă. La scara palatului îl întâmpinară douăsprezece zîne: şase cu părul de aur şi şase cu părul ca şi arama şi mândre, mândre, cum numai zînele pot fi şi îi primiră pe oaspeţi în cântece.

Și acolo Făt-Frumos din flori găsi o masă lungă şi plină cu tot felul de băuturi la care slujeau o sumedenie de roabe, toate îmbrăcate numai în fireturi scumpe, şi după asta sosiră şi Sf. Duminecă şi Sf. Florie, şi s'au pus pe nuntit.

Dar va întrebà cineva, putea el, inimă simţitoare şi încercată, să petreacă, când ştiea că are o mamă într'un beci şi când avea atâta negură pe suflet?

Da, aşa spune povestea, că el cum călcă pragul zînei, par'că suflet, că nu simţi fusese: par'că se născuse a doua oară și nu trăia pentru dânsul decât ziua. Și au petrecut şi au cântat zînele cele cântece de joc şi de jele; cântece ce păreau venite din altă lume: iar când Făt-Frumos scoase flue-

raşul şi începù a cânta, nuntaşii au prins a juca cu nepusă în masă. Şi multe zile au petrecut şi au nuntit; de acolo mirele îşi luă arcul şi săgeţile şi la vânat: singura lui patimă ce mai rămăsese în el.

Insă, cu cât trecea, cu atâta zîna îi erà mai dragă şi ajunsese, cu vremea că păreà ruptă din trupul lui. Erà la vânătoare, şi parcă îi auzea glasul ei de înger, şi îi simţea oful fluturându-i pe buze ca un vânt de primăvară, iar boarea vântului îi părea răsuflarea ei.

Şi anii sau dus, D-zeu ştie câţi, căci ei nu-i puteau numărà, că toate treceau fără măsură şi dărnicie în deşteptări fericite; iar să îmbătrânească nici vorbă, că, îndată ce se scăldau în apa lacului celuia întinereau ca de cincisprezece ani.

Intr'o zi îl întrebă zîna, cam pe unde vânează. El îi spuse, că deocamdată numai prin împrejurimi.

— Uite ce e, grăi,ea, toate să le umbli, numai în, valea din marginea împărăţiei nu. Că e o pădure deasă, deasă, că abea iepurele, trece prin ea şi dincolo de codru e o vale de te uiți în fundul ei ca din nouri. Nu

cumva să te pue păcatul să calci acolo, că nu mai vii înapoi. Atâta îţi cer să mă asculți.

Şi azi aşa, mâne aşa. Vânează ici, vâ-ează dincolo, într'o zi, dădu şi de pădurea ceia. Şi era aşa ademenitor mirosul de frunză proaspătă, că-i veni să se ducă să vadă măcar valea şi abea strecurându-se prin pomi tot înainta şi de odată dădu de luminiş şi de sfârşitul pădurei şi în adevăr că se făcea o vale ca o prăpastie şi pe fundul ei sate şi târguri, de te uitai la dânsele ca la nişte jucării. Şi nu ştiu cum, că valea ceia îl vrăjea, îl atrăgea spre ea, dar îşi ţinù firea şi se întoarse de spuse zînei că a dat de o vale, şi ce-i pe dânsa, însă ea îl mai rugă: nu cumva să calce măcar cu piciorul, că locul cela face parte din lumea păcatelor şi cum a călca acolo, toate au să-l împresoare şi moartea are să-i grăbească sfârşitul.

El, însă, nu ascultă, ba valea ceia mereu îl atrăgeà ca o aţă: Se duceà pe unde se duceà, da acolo şi se întrebà:”Măi, da ce o fi cu valea asta, de mi-a spus să n’o calc?” Şi iar să înturnà oftând nu ştiu de ce. Şi

zile s'au părândat aşa. Insă într'o zi, un epure de aur ţîşni de sub picioarele lui şi o apucă pe valea ceia. Năcăjit foc, ce gândi:

„Dacă m'oi potrivi la fleacurile muerilor apoi am să ajung să mă îmbrobodesc ca ele", şi o luă după epure. Da cum călcă în vale, uită de iepure, şi aşa îl păli un dor de mamă, că-1 fripse la inimă, da dor, nu şagă: Par'că erà ceva cald şi trăitor ce i se scurgeà pe suflet şi îl făcea să se ducă mai departe şi merse el pe valea ceia, apuse soarele şi răsări şi tot mergea şi, Doamne, departe mai erà până în fundul ei şi într'un zori de zi întâlni pe un moş bătrân:

— „Ce ţară e asta, moşule?"

— He, hei, îi răspunse el, aici, dragul moşului, au fos todată moşiile a douăzeci şi patru de zmei şi erau numai codri şi pustie-tăţi că nu se putea oploşi nimenea de răul lor. Eu nu ştiu, da aşa mi-a spus bunicu-meu, că şi lui i-ar fi spus bunicu-său,că ia, colo, — şi bătrânul arătă spre nişte zidării — unde se văd zidurile cele, ar fi fost palaturile lor. Pliveşte în fundul cela spre răsărit, zmeii erau doisprezece. Şi că a venit odată pela dânşii feciorul din flori al împărătesei

pe care împăratul o alungase că nu aveà copii, şi voinicul cela a omorît unsprezece din zmei, şi unul a scăpat, iar acela s'a dat în dragoste cu mama băietànului. Şi moşul spuse din fir în aţă toată povestea voinicului, care erà aidoma ca a lui. „Şi stai, că n'am mântuit", ci-că ar fi spus moşul. „Şi dragul moşului, a urmat el, ci-că acolo sub dărâmături e un beci adânc şi a-colo ci-că şi acum plânge maică-sa, împărăteasa.

Atunci Făt-Frumos se lumină şi toată viaţa deodată se deşteptă într'însul, da nu mai era acum fiorul mâniei în el, ci al unei dureri de moarte şi al unei păreri de rău că-şi sfâşie haina de pe dânsul şi grăi:

— Moşule, nu-i merge *'mneta* cu mine?

— Ba, cum nu.

Şi s-au dus; iar până să ajungă acolo, lui Făt-Frumos i-a crescut barba până la brâu. Şi, a cunoscut zidăriile şi mare jele simţi el că-i veni să se omoare singur. Şi cunoscu şi locul unde erà beciul, da era căzut loz peste el şi crescute bălării şi pomi sălbateci.

Atunci, adună oamenii şi le plăti să

sape şi în adevăr dădură de beci. Şi minune ! cum Făt-Frumos puse mâna pe lacăt se şi descuie singur. Da acu, nu mai putea să ridice singur capacul ca odată, ci puse o sută de voinici de prin părţile cele, şi abia îl ridicară. Şi, Doamne, înlăuntru erà numai lumini. Se înfioră dintr'un'tâi, şi nimeni nu vru să intre. Atunci el spuse la oameni că el e feciorul împărătesei, da ei nu crezură, iar el luându-şi inima în dinţi intră şi găsi în mijlocul a zeci de lumânări nişte oase de om ce se ţineau numai pe încheeturi, şi cu părul până la călcâie. Şi chipul plângeà deasupra unei căzi pline cu lacrimi, la care băietul căzu cu faţa la pământ şi zise:

— Mamă, iartă-mă.

— Tu eşti Făt-Frumos? D-zeu să te erte şi pe tine, şi oasele se risipiră ca un stâlp de nisip şi se făcură pe loc ţărână şi după dânsa se risipi şi el şi peste ei se risipi pe loc şi beciul şi peste beci căzură și zidăriile.

Şi anii s’au trecut, poate veacuri. Deasupra locului celuia, în fiecare primăvară creşteau nişte flori albe ca nişte mărgele de hormuz. Şi oamenii ce trăiau prin locu-

rile cele se minunau de ce numai acolo cresc asemenea flori. Şi săpară şi dădură de ciubărul cu lacrimi din care se înălţau viţele florilor ce creşteau pe dărâmături şi găsiră şi două movili de ţărână.

Fel de fel de gânduri îşi dară oamenii de cele găsite, şi se pomeni până departe şi nimeni nu-şi puteà da seamă ce rost ar aveà ciubărul şi movilele.

Un singur bătrân se ridică şi acela dintr'o mânăstire veche de veacuri şi spuse că dânsul a auzit din bătrâni că în ciubărul cela ar fi lacrimile unei împărătese. Şi spuse toată jetia, pe care zicea că el ar fi auzit-o dela un bunic al lui şi acela dela alt răzbunic al aceluia.

Atunci oamenii îngropară cu mare cinste osemintele găsite şi turnă peste ele lacrimile din ciubăr, iar pe mormintele lor crescură florile cele pe care le botezară “lăcrămioare” , a căror răsad ca şi povestea se împrăştiară în lume şi din vremea ceia „Lăcrămioare" li se zice şi până azi, şi cresc tot la umbră şi loc umedos.

POVESTEA ZORELEI

POVESTEA ZORELEI

Mamei dacă îi erau dragi florile, zorelele împodobeau parmaclâcul până la streşini, se întindeau până sus, sus, şi ne-având de ce se ţine spânzurau în jos ca nişte ghirlande. Apoi, văzdoagele, gura leului, romăniţa, brânduşa şi alte flori, pe cari numai mama le cunoştea, erau până şi prin păpuşoi şi cartofi. Şi multe flori mi-au atras mie luare aminte; dar zorelele mă ispiteau straşnic, de oarece cât dădeau cu ochii de soare şedeau închise şi îndată ce scăpau de lumina lui se deschideau iară.

Intr'o zi mă plimbam cu mama printre flori.

— „Iată: aista roşu şi stufos, îmi vorbi dânsa, e bujorul; aista alb, cu frunza lată şi cu floarea ca un pahar, e crinul alb; aistà la fel, cu tiga lungă e cel roş". Şi

câte altele". Şi vezi tu, să nu le rupi, căci şi ele, cum ţi-am spus, sunt vieţuitoare ca și noi oamenii, şi multe chiar îs făcute din oameni, și sufăr şi ele când le calcă cineva şi le rupe fără milă şi dacă le laşi să le înăbuşe bălăriile mor, şi dacă ar avea gură ţi-ar spune şi ţie povestea lor; dar nu le ştiu decât acei ce au darul de a vorbi cu ele.

— Dar mata, mamă, îl ai?..

— Eu nu-l am, da 1-a avut mama mea; ea vorbeà cu dânsele cum vorbesc: eu cu tine *amù* şi mi-a povestit şi mie din viaţa lor".

Insă ispitit de ciudăţenia Zorelei o întrebai ca fript:

— Dar şi pe a Zorelei o ştii?

— Pe a tuturor florilor, nu ți-am spus.

— Atunci de ce când o luminează soarele stă, închisă şi după ce apune se deschide?

— Daca îmi făgădueşti că ai să stai azi acasă eu ţi-oi spune.

— Da, făcui din cap, spune-mi, că nu mă mai duc nicăirea. Insă mai întâiu să-mi spui de ce mor mamă florile, mai întrebai eu. Când îs cuprinse de buruene, ce rău le face:

— Ce rău să le facă dragul mamei. Tot acelaşi rău cel suferă un om bun când e copleşit de oameni răi, moare fără vreme. Și aici mama tuşi şi urmă: Dar ascultă povestea că e frumoasă:

Şi mama aşezându-se pe iarbă la umbra unor flori a soarelui, începù:

„A fost odată un împărat mare şi puternic”.

— Erà ca tata de mare mamă ?

— Apoi taci că nu-ţi mai spun.

— Ei, haide, spune că tac.

. . . . „Și împăratul acela aveà o fată frumoasă ca şi o zâna".

— Şi's frumoase zânele, mamă?

— Frumoase cum nu. — Ai văzut tu romăniţa?

— Cum nu; colo lângă hat îs o mulţime...

— Ei, aveà o fată ca floarea de romăniță de albă, ochii ca floarea paştelui de albaştri. — Ai văzut tu florile paştelui?

— Da, îi dădui eu; de colo de cele de cari îmi aducea Iecobuţ când trăià.

— Ei, şi părul erà ca al tău galben.

Aici îmi trăsei o şuziţă de păr din caer peste ochi şi mă uitai la el; erà galben ca

mătasea păpuşoiului când iese întâi.

— Frumos păr aveà mamă fata de împărat.

„Frumos, şi, — urmă mama, pe când chipul fetei prinse să-mi turbure mintea, — se pârjoleau băeţii de crai şi împărat după dânsa, da fata nu se uità la nici unul.

Aici, îmi dădui cu mintea: „Cum dracu, să nu se uite când aveà un păr frumos ca al meu, şi iar îmi trăsei o viţă din tufa de pe cap.

— Măi Ionică, asculţi tu, ori te las, îmi vorbi ea.

— Nu, nu, mamă ascult, zisei eu scos din gânduri, spune că ascult.

. . . „Şi cum spun, urmă dânsa, nu voia să se ducă după nimeni. Şi dela o vreme prinse a sta tot gânditoare şi a ofta, iar seara cum apunea soarele, deschidea fereastra ce da în spre asfinţit şi nu-şi luà ochii de acolo până nu se umplea cerul de stele şi nu apuneà luceafărul de seară, din zi în zi slăbea, se trăgea la faţă şi se prosteà.

— Şi de ce oare mamă? o întrebai iar.

„Stai să vezi: Părinţiii ei, urmă mama,

au prins a intrà la griji, mai mult, că într'o seară, împărăteasa o găsi cu ochii încremeniţi spre sfinţit, albă ca varul şi râdea şi repede la împărat:

„Fata noastră are sburători măi omule, glăsui femeia către împărat".

— Da ce-i?

„Am găsit-o *mai mă*inte, uitându-se în spre soare apune râzând şi erà albă, albă ca şi *crida*".

— Şi tu ce i-ai spus?

— Am crezut că-i nebună şi am fugit încoace, îi zise împărăteasa.

— Rău! zise împăratul. Să te duci să o întrebi ce are! Dar amu se înserase dea-binelea: stelele umpleau cerul ca nişte prund de aur pe fundul unei ape secate şi luceafărul de seară se lăsase după spatele unor munţi svârlind ca niciodată două săgeţi, în sus, ca două braţe ca şi cum ar fi vrut să prindă pe cineva, la care fata căzù cu capul pe mâni.

— Zorină, ce faci tu aici? îi vorbi mai-că-sa cu inima scăldată în jele.

— Şi de ce-i ziceà „Zorina" mamă.

— Ei, vezi, am uitat să spun: fiindcă o

născuse într'un zori de zi şi aşa-i pusese numele.

— Eu, zise fata, şed. E atât de bine, atât de răcoare, încât dacă ar fi o veşnică înserare aş sta toată viaţa mea numai aici.

— Zorino, spune tu mamei tale care te-a crescut ce ai tu pe suflet ? Adineaori te-am văzut albă ca varul şi te uitai spre apus şi râdeai.

— Eu, râdeam, eu? Ţi s'a părut mamă, îi zise fata speriată. Dar poate mă gândeam la altceva. Aa! ştii de ce râdeam? Mi -amintesc , când eram mică, că îmi spunea dădaca mea, că tata a fost stea înainte de a merge *’mneta* după el şi eu proasta o credeam.

— Vai, draga mamei, de ce râdeà ea; îi vorbi împărăteasa cu duioşie scărpinându-se după ceafă; soare a fost dragă mămucăi, soare.

— Soare? şi s'a prefăcut în om?

— Nu dragul mamei.... Of, cât de nevinovată mititica, a zis împărăteasa; n'a fost; soare, dar mi-a fost aşà de drag, că de ar fi fost el şi soarele, pe tat'-tău l’aș fi ales întâi.

— Ce frumos vorbeşti tu mamă şi adevărat, a glăsuit fata... Insă tata dacă ăr fi fost stea, cred că ai fi ales întâi steaua.

Da spune-mi mama tu ai iubit mult pe tata?

— Dacă îţi spun că mi se păreà soare.

— Și te uitai în drumul lui să-1 vezi?

— O fata mea, glasui împărăteasa; acum pricep.

Şi se duse de-i spuse împăratului că fata lor e îndrăgostită.

S'o măritǎm, răspunse el, însă eu nu vreau să ştiu de mendrele ei. Mie mi-a cerut-o feciori de crai vestiţi şi n'am vrut-o s'o dau, da mi-te după cine ştie ce pierde-vară... Să vie să-l văd şi eu.

Dar fata, cu toate ispitirile maică-sei, nu spuse, iar a doua seară maică-sa o găsi tot la fereastră, şi o întrebă :

— Da, *amu* unde te tot uiţi, încolo, Zorină?

— Nu-i aşa mama, că-i frumos luceafărul de seară?

Împărăteasa se speriă şi mai tare, crezând că fata a şi dat în sburători.

Iar împăratul, ca să nu mai steie la geam,

îi făcu un palat de sticlă, şi o afundă în mare.

— Ştii ce, îi grăi împărăteasa bărbatului ei, cu asta faci mai rău; de a ţine mult la dânsul se poate întâmpla să moară, mititica mamei, dar să dai o petrecere, şi să dai voe să vie la ea oricine o vrea şi cu care îi vedeà că vorbeşte şi joacă mai mult, să ştii că acela-i.

Şi, a trântit, împăratul, o petrecere ca aceia; tăet-a boi, vaci, adus-a băutură nu ştiu câte buţi; şi aduse pe Zorina din palatul ei de sticlă, dar par'că nu mai erà aşa de slabă. Şi după apusul luceafărului de seară a venit şi împăraţi şi boeri şi cine a vrut şi printre musafiri, veni şi un crai, tare de departe, feciorul unui împărat vestit; frumos ce era bată-l vina. Şi alb şi ce ochi de cărbune avea; sprincenile ca două penişoare de corb îmbinate şi ce mustăcioară!.. Cine era nimeni nu-1 cunoştea şi a jucat cu Zorina toată noaptea şi Zorina era aşa de fericită că par'că nu mai vedea pe nimeni înainte, ochii erau perduţi în ochii lui şi ea părea un fulg în mâinile lui. Şi la vremea când să iasă luceafărul de

dimineaţă el pieri, şi lăsă pe fată în nesimţire pe un divan. Toţi au crezut că a adormit, iar a doua zi o întrebă pe fată:

— „Ei Zorino, care îţi place. Nu cumva cela cu care ai jucat? Frumos băietan. Cine e şi de unde e? Ce bine v'ar şedea.

— A tată, zise ea, el mi-e logodnicul; dacă mă vezi întrematată, vei şti că vine veşnic la mine. El, e regele mărilor şi stăpânul adâncurilor. In cel mai adânc loc de mare, de aş fi ochii lui adânci, scânteetori, ajung până la mine. Şi n'are trup de om, decât numai suflet vorbitor. Trupul e un fulg ce se întramă şi se destramă. Din cetatea lui de amurg lumina calea celor rătăciţi şi pe mine mă iubeşte.

— Doar n’o fi un serafim, grăi împăratul că numai aceia n'au trup.

— Da tata, urmă Zorina cu o suflare de duh, — neavută până atunci; pentru el stau la fereastră. Par'că îl văd câte odată, că se desprinde dela locul lui şi se preface într'un flăcău cu părul de aur şi faţa ca zorile zilei şi vine la geam, îmi coprinde capul şi piere iarăşi lăsându-mă, cu sufletul ars în mine; iar în fundul mărei, numai

când somnul îmi legà ochii cu lanțurile lui grele, pierea, și iarăși când zorile albea cerul, el, îmi era la căpătâiu, alb ca argintul și spălat de roua nopții.

— Bine fată, hăi, da cine e românul ista, că până amù nu mi-ai, spus nimic.

— Tată, vorbi fata cu gingăşie,e logodnicul meu, e luceafărul de seară.

— Ce, ce, strigă împăratul scuturând-o, tu ți-ai eșit din minți ? O, o, ai dat de povești; cine știe ce marțafoi îmbrăcat în fireturi. Dacă nu-i viţă împărătească n'are ce căutà și dacă e vorba că-mi umbli cu lucruri de astea,te trimit la mânăstire că tu ți-ai eşit din balamale, şi să-ţi citească nişte popi.

— O, tată, zise fata împăratului, tatăl lui e împăratul începutului lucrurilor — așa mi-a spus el — și el e fiul lui cel mai mijlociu și că are darul de a lumina corăbierilor calea și a-i îndrepta unde să poposească la țărm. El e împăratul mărilor, și ele ascultă de el și de sora lui mai mare, Luna, care face valurile de se umflă şi se retrag de pe ţărmuri, la nevoie.

— Fată, hăi, zise împăratul, ce buigueşti tu? Tu ai halucinaţii, eşti bolnavă, îţi trebue

nişte molitfe, nişte citanii; să mergem la o mănăstire că poate acolo om dobândi prin linişte şi hodină mintea pierdută.

O dar ce bucurie simţi fata noastră când auzi de mânăstire; acolo din chilia el, îl va privi în fiecare seară şi nu-i va cere nimenea socoteală.

Insă, în seara zilei aceleia, luceafărul rămase la locul lui și ochii lui de foc păreau că-s de ghiaţă; iar noaptea îl visă că a venit în haine de aramă şi i-a vorbit:

— Fiindcă m'ai spus tatălui tău, de amù nu mai vin; de vrei să fii a mea, vino la palatul tatălui meu.

Zorina se trezi ca ucisă şi prinse a se boci. Când se făcu ziua albă, Zorina erà albă ca zorile şi bolnavă.

Da, împăratul nu, s'o pornească la drum.

La mănăstire? - Ce bună-i mai erà singurătatea de amù, când nu va mai vedea chipul celuia care-i e drag.

Şi gătindu-i un chervan, îşi puse în el toate sculele şi straele ei şi, urmărită până departe doar de lacrămile împărătesei, plecă. Iar pe drum ce-i veni fetei, că spune oamenilor:

— Creştinii lui D-zeu, staţi pe loc! Uite ce e: luaţi cu voi tot chervanul şi mie da-ţi-mi numai un cal şi nişte strae de bărbat şi o suliţă.

— Vai, dar cum se poate una ca asta domniţă, răspunseră oamenii.

— Vă dau eu răvaş la mână, că m'am dus să-mi caut logodnicul.

Ce să facă oamenii, erà şi ea stăpână şi apoi le rămânea atâta avere, şi se întoarseră înapoi cu răvaş către împăratul că ea s'a dus în căutarea luceafărului.

— Aici sării şi eu cu vorba:

— Da' împăratul, mamă, ce a zis?

— Ce să zică un părinte când copchilul lui a apucat-o hai-hui. Să nu crezi tu, măi băiete că oamenii de demult erau ca cei de azi. De mult un copchilnumai: „ba eu" să fi zis înaintea părinţilor, nu-i mai vedeà faţa.

Şi dusă a fost Zorina. A trecut ţări şi zeci de ţări....

Aici nu'ş ce-mi veni că întrebai pe mama:

— Dar ce mâncà ea, mamă?

— Să-ţi spun şi asta dragul meu:

„In vremea de demult, deşi oamenii erau înăspriţi la suflet, tot aveau inimă bună, Puteai să te porneşti fără leţcae în pungă, că tu tot

găseai de unele: unii oameni anume se îngrijiau de călători să găsească pe masa lor o bucăţită de mălai, şi să zică un bogdaproste.

...Şi, cum spun, a mers fata, poate luni poate săptămâni, şi a dat la marginea pământului şi acolo nu erà decât un bordeiu şi încolo gol şi cer: iar pe un nour, pe povârnişul pământului erà un palat de foc cu turle ce se topeau ca focu şi altele ca marmora.

Când ajunse Zorina la uşa bordeiului, istovită de puteri biata fată şi flămândă şi însetată, bătù în uşă.

— „Cine-i? se auzi un glas de femee dinnăuntru".

— Eu, om bun".

Nu mult, se auzi obârcăind ca un om pe întuneric, uşa scârţâi şi eşi o bătrână îmbrăcată cu manta neagră şi ,cu fes cum îs călugăriţele şi cu nişte mătănii în mână.

— Ce cauţi voinice pe aici, îi vorbi femeia, că nici păsările nu vin, dar mi-te om pământean.

— Ce să caut, îi vorbi Zorina şi prinse a spune povestea dela capăt.

— Vezi, tu palatul cel de pe nour, îi vorbi bătrâna; acela e al soarelui şi soarele e tatăl luceafărului; ca să mergi până acolo-cazi în văzduh; da' eu te-oi ajuta, că sunt sfânta Vineri şi după ce sfânta îi dădu fetei de mâncare, îi dărui o sticluţă şi îi spuse s'o dăie luceafărului şi de câte ori o veni soarele acasă, să-i toarne din ea în apă, şi să-i dăie să bea, şi rupând o frunză de brustor, spuse Zorinei să se aşeze pe dânsa şi doar a suflat sfânta şi frunza s'a tot dus prin văzduh până la castel în poartă.

Aici, bătù; nu mult veni cineva şi în-trebă cine e; iar dânsa răspunse că e om bun.

— Om bun? întrebă cel dinăuntru, de unde şi până unde, că pe aici nu vine nici pasăre măiastră dar mi-te om pământean.

Aici Zorinei i se bătea inima de i se tăiă răsuflarea, căci cunoscuse pe cel ce-i vorbea.

Când deschise, era flăcăul cu care jucase, frumos şi tânăr aşa cum i se năzărise fetei la geam şi cum îl văzuse atunci.

— Ai venit? Vai, îi dă el, ce să-ţi fac, că vine tatăl tău amuşi, şi te vede, şi te pierde, destul, ce mi-a făcut atunci, când am fost la petrecere numai sufletul meu ştie, că

pe unde umblu. Ştii e foarte hurzuz de ce vede ziua şi îndată o păţeşti, că nu-i fi pe voe.

Şi după ce fata îi spuse toate întâmplările pe unde a trecut şi ce a tras, luceafărul îi vorbi:

„Eu te voiu face o floare şi ziua vei sta închisă şi noaptea vei învia iarăşi femeie"., Şi luceafărul svârlind vălul lui de aur peste ea, o prefăcu în o floare cu frunza lată şi rodu ca un păhărel de porţelan alb.

Când iată că se şi înseră şi soarele, intră în curte; iar luceafărul se apucă să facă focul în vatră să gătească de ale mesei. De aceia ci-că când e roşu sfinţitul după ce apune soarele, luceafărul îi face de ale mesei apoi se sue pe cer.

Şi el îi spuse:

— Uite tată, ce floare a crescut înaintea casei.

Soarele se uită la dânsa şi îi făcù o faţă ca a lunei

— Uite aşa e mai frumoasă, glăsui el şi las-o acolo, să nu mai pui mâna pe ea şi tu vezi-ţi de treabă.

Insă abea soarele se culcă şi noaptea prinse să-şi ţese bătătura în urzeala zilei;

luceafărul în loc să iasă cu lumânarea să arate corăbierilor drumul, el se duse la floare şi schimbând-o cum a fost, se puse la sfat. Toată lumea prinse a se întreba de ce nu mai răsare luceafărul; corăbiile rătăceau pe mare şi se loveau de stânci, mii de vaete de durere şi murmur ajunseră până la soare la poartă. Şi asta nu se întâmplase numai odată, ci de zece ori.

Cerceta-ta soarele: „Măi băiete tu poate nu-ţi faci datoria, îi fi dormind ca mine, că de o bucată de vreme, holera ştie ce am că dorm dus" .

Aici, iar sării cu vorba.

— Şi de ce dormea soarele că-i dădea din sticluţa ceia?

— Numai că-i dădea ceva din sticluţă, spuse mama.

— Şi oare ce avea în sticluţă, mamă?

— Ştiu eu, numai că avea vrăji dela S-ta Vineri, dar zice că soarele într'o zi a venit aşà de supărat că oamenii de pe pământ vedeau apusul ca o vatră de sânge.

— Va să zică, întrebai eu, de aceia e sfinţitul câte odată roş tare, unde aprinde focul luceafărul în vatră.

— Vezi bine. Şi cum o spun, atunci erà necăjit că pe unde fusese a găsit apele pline de sfărâmături de corăbii şi oameni înecaţi.

De data asta nici nu mâncă, nici nu băù de amărît ce era şi se culcă aşà. L-o *înghiet* luceafărul cu mâncare, cu băutură, soarele îi spuse să-1 lase în pace că nu mai poate de trudit ce-i.

Se face noapte, noapte bine, el nu putea să doarmă; se uită pe fereastră, luceafărul nu-i pe cer.

— Stăi, îşi dădù el cu mintea, de amù aflu.

Se sculă, tiptil, tiptil, ese afară, când colo luceafărul de mână cu o fată frumoasă cum nu mai văzuse decât pe fata unui împărat, pe care nu ştia de ce o isgonise tat-său într'un palat de sticlă în mare, după care fata plecase în lume nu ştiu de ce.

Atâta erau de prăpădiţi băeţii noştri cu vorba, că nici nu ştiură că soarele e la spatele lor.

Când dădură cu ochii de el, fata atâta se turburase că a prins a face feţe nefăcute de om până atunci; dela alb a dat-o în verde, în roș, în albastru, în pestriț și că-

138

zând în genuchi prinse a spune soarelui toată jetia.

„Va să zică, vorbi tatăl luminei, tu eşti floarea cea nouă crescută înaintea casei?" Bine, îi zise, ca să nu-mi mai faci supărare vei fi iată:" şi făcându-i un semn cu mâna, o schimbă într'o sămânţă de floare şi o asvârli în vânt.

Dar vântului îi fu milă de ea şi luând-o pe aripele lui, o duse din loc în loc, din munte în munte, până sub cerdacul casei părinţilor ei şi o lăsă acolo, şi încolţi şi crescù şi parcă o vrajă p trăgea pe împă-rătească să îngrijească de floarea ceia, care se deschidea în tot felul de feţe roşii, albastre, albe şi cum dădea cu ochii de soare se închidea toată ziua şi se tot înalţă sus, sus de tot, mai sus; se acăţà pe stâlpii par-maclâcului, par'că voia să ajungă la cer; iar luceafărul s'a schimbat în călător şi pe unde putea strecurà povestea Zorelei şi a ajuns la mama Zorinei şi i-a spus, iar împărăteasa n'a mai putut de bucurie că măcar atâta i-a rămas din fata ei, şi a prins şi ea a spune povestea la slugile palatului, la toți sfetnicii, la toți câlătorii de pe

drum iar toamna umpleà câte un sac de seminţe şi îl trimetea în ţară să-1 dăie la oameni să aibă fiecare supus floarea asta înaintea casei lui, şi de aceea lumea obicinueşte s'o samene pe lângă case şi parmaclâcuri, unde-i obiceiul de atunci.

Iar împărăteasa în dorul fetei i-a pus numele „Zoriina"„

— Da atunci mamă de ce nu-i zice şi Zorina, floarei iştia.

— Apoi, stai că n'am mântuit: Şi de atunci cică numai cei ce au darul de a vorbi cu florile ştiu că-i zice „Zorina"; dar oamenii văzând că se tot deschide în zori de zi, neştiind ce floare e, i-a pus numele „Zorea" şi „Zorea" e şi până în ziua de azi'".

Insă abea isprăvi mama povestea, când băeţii mătuşii Ioanei din vârful dealului la poartă.

— Măi Ionică, hai la *părău.*

Iii! pârâul, d'a unde era mai bine ca acolo .

— Mamă, lasă-mă la părău.

— Apoi, de ce ţi-am spus povestea, să stai cu mine că mi-i urât.

Ţi-ai găsit; de mi-ar fi spus mama o

sută de poveşti şi tot mă duceam; şi încet-încet, pe când ea intră, nu ştiu la ce, în casă, eu zup, dincolo de pârleaz. După mine şi mama:

— Măi Ionică, măi, vin că am să-ţi dau ceva.

— He-hei, Ionică era în deal, iar mama uitându-se cum îmi flutură în goană poalele cămeşuicei, strigă:

— Ei, lasă măi tâlharule, mi-i mai veni tu la poveşti.

Dar eu în ziua ceia m'am jucat de poznă, însă cea dintâi treabă care am făcut-o după ce m'am scăldat, a fost să spun băeţilor povestea Zorelei.

POVESTEA FLOREI SOARELUI

POVESTEA FLOREI SOARELUI

Dela legenda Zorelei, n'am mai îndrăznit să întreb pe mama şi de viaţa altor flori, că ştim că are să zică: „Da, ai stat acasă, când ţi-am spus povestea Zorelei. Aşa că rămase să-mi fac eu tot felul de gânduri despre dânsele; iar aceea ce prinse mai mult a mă ispiti erà *floarea soarelui.*

Floarea soarelui, sau „soarea soarelui", cum îi ziceam noi băeţii, era multă prin grădiină pe la noi. Aşteptam numai vreme priincioasă să se coacă şi să-i mâncăm seminţele, să o întreb pe mama şi de floarea asta, care pe lângă că avea podoaba ca nişte raze, dar mereu mereu se întorcea după soare, iar noaptea se închideà.

Vremea dorită veni. Şi trecù şi luna Maiu şi veni Iunie cu vişini şi cireşi copţi. Atunci nu mă mai dam jos de prin pomii iştia până se găteau; iar mama mereu mă

necăjeà să-i culeg vişine să facă chisăliță şi să pue la uscat pentru iarnă.

Intr'o zi de astea veni pe la mine prietenul meu Chitarcă. Mama la noi: „Măi băieţi, haideţi de mi-ţi ajută să culeg vreo două cofe de *ghişine* pentru uscat".

La treaba asta nu m'am dat odată înapoi, pornirăm şi hai prin nişte vişini, pe hatul despre Toader al Grecii şi se sui şi mama într'un vişin alăturea de noi. De acolo văzui toată soarea soarelui care era ca o pădure în grădina noastră. „Acum e vremea, îmi zisei eu" şi abea suit în copac întrebai pe mama:

— Mamă, oare şi floarea Soarelui are povestea ei?

— Săraca floarea soarelui, încă ce frumoasă poveste are! răspunse ea.

— Ei, mama, spune-mi-o şi pe asta.

Pe semne, mama, să n'o las cu cofele deşerte, începù:

„Măi băieţi, pe vremea când vorbeau şi dobitoacele cum vorbim noi *amù*, cică era odată un împărat şi o împărătească. Tineri erau, de câţiva ani luaţi doar, dar ce folos că

în casa lor era tot sfadă, căci n'aveau *copchii*. Dădu Dumnezeu, şi într'o zi, împărăteasa intră în grădina palatului şi se aşează pe o laviţă între flori şi aşà o îmbătă miroazna lor, că adormi dusă şi i se păru că i-a dat o femee un inel de aur cu piatră scumpă şi inelul în mâna ei, se prefăcu în o porumbiţă galbenă, care zbură spre soare răsare şi înapoi n'a mai venit.

Cum se trezi împărăteasa alergă la ghicitori, da' nici unul nu i-a tălmăcit bine visul. Când într'o zi, iată că dă să intre pe poartă o femee bătrână cu o caţaveică numai petici şi cu un băţ în mână. Impărăteasa tocmai era la fereastră şi cum o zări trimise să o întrebe ce voeşte. Şi bătrâna spuse că e o drumeaţă şi cere ceva de pomană, că n'are o para să-şi ieie un sfert de pâne. Impărăteasa îi şi trimite răspuns, dacă nu ştie a tălmăci visele?

„Cum nu? răspunse mătuşa; numai să vedem cam ce. Da' mai întâiu să-mi daţi ceva de mâncare, că-s ruptă de foame". împărăteasa îi trimise iar vorbă, că îi dă, însă dacă ia ghici bine, de nu, unde îi stă capul are săi stăie picioarele. Şi după ce

ospătă bătrâna, împărăteasa o chemă la dânsa şi îi spuse visul.

„Inălţată împărătească", grăi mătuşa, „ma-ta ai să naşti o fetiţă. Şi fetiţa asta când o fi de optsprezece ani are să vă lase; şi are să se ducă în lume să-şi caute singură ursitul şi înapoi nu are să mai vie. Şi crede ce-ţi spun, că eu îs Sfânta Sfintelor"

Şi la vorba asta bătrâna pieri.

Ce-i de făcut. De una împărăteasa se bucură mult de vestea că va naşte o fată? dar de ceialaltă, — scârbă mare. Auzi, să se chinue ea atâta cu o fată s'o crească, s'o îngrijească şi când o fi să zică: „Doamne ajută", atunci să se ducă în lume. „Nu se poate!" îşi zise, şi după toate gândurile împărăteasa gândi: Eu am s'o îngrijesc; am s'o ţin numai în braţele mele; va dormi numai la sânul meu; o voiu face să ştie cei dragostea nebună de părinţi, o voiu creşte în frica lui Dumnezeu să ştie că nu trebue să treacă peste cuvântul părintelui. In sfârşit am să-i caut un ginere şi am s'o dau eu după dânsul ".

Şi în gândurile astea trecură luni şi îm-

părăteasa născu o copiliță ca o jucărie şi-i puse numele Florica.

Şi Doamne, cum o mai îngrijea părinţii! Da' împărăteasa care ştia ce-i spusese bătrâna, cum o mai păzea, cum îi mai ferea. Ba să nu se deoache, ba să n'o ardă soarele, iar când crescu de doi ani îi împreună mânile şi o obicinuià să zică după dânsa „Tatăl nostru". Să sărute pe tatu-său, pe dânsa; să le sărute mânile. La cinci prinse a-i spune poveşti, a-i spune de mărirea şi puterea lui Dumnezeu şi că cel mai mare păcat al unui *copchil* e când nu ascultă părinţii. Fetiţa le auzea şi le pricepea pe toate şi pe zi pe zi îşi îmbrăcă sufletul, îl hrănea cu putere, frică şi credinţă şi-şi iubea tot mai mult părinţii şi în ei vedea tot ce-i mai bun şi mai folositor pe lume; iar împăratul şi împărăteasa ca să simtă în deplin fericirea copilărească îşi închiseră atâta lumea, încât şi petrecerile dela palat le răriseră.

Şi ani se trecură; fata se făcù tot mai frumoasă, iar când ajunse 'naltă cât şi maică-sa, împărăteasa n’o mia lăsa de lângă

dânsa şi nu voia să se uite decât în ochii ei, și odată închise uşa tuturor ca nu cumva vreun străin să fure inima fetei şi s'o facă să se ieie după dânsul.

Dar dela o vreme, în firea fetei prinse a se petrece ceva ciudat: că se tot uita la soare. Mai ales când răsărea, deschidea fereastra în larg, ca şi cum ar fi vrut ca razele lui să-i umple, ei întâi, odaea; iar când apunea se urcà în foişorul palatului şi de acolo îi privea apusul cu inima sbuciumată. Şi când soarele cobora şi cea din urmă treaptă să intre în palatul lui de întunerec, ea scoteà năframa şi i-o scutura în semn de: ,,Să ne vedem cu bine". Apoi luà lumânarea şi se uità în cofa cu apa să vadă de-i frumoasă; iar într'o seară după ce răsări luna, fata îşi despleti părul ca aurul şi chemă pe maică-sa şi îi zise întinzându-şi părul la razele ei:

— Mamă, nu-i aşa că-i mai frumos părul meu ca razele lunei ?

— Mai, dragul mamei, pentru mine, mai, îi răspunse împărăteasa.

— Mamă, nu-i aşa că e mai curată faţa mea ca a lunei?

— Mai, dragul mamei, mai.

La care vorbă ci-că se întunecă de mânie.

— Mamă, nu-i aşa că ochii mei îs mai frumoşi ca stelele cerului, roabele lunei?

— Mai, dragul mamei, pentru mine, mai.

La care vorbă ci-că stelele au pălit.

Şi zile peste zile trecură şi luni peste luni. Fata prinse a fi tot mai gânditoare şi când soarele apuneà, oftà adânc şi începù *ghiata* fata să se topească ca o iarnă, şi să se ofilească ca o frunză în vreme dte toamnă.

Toţi doftorii şi vrăjitorii au fost aduşi şi toţi filozofii din împărăţie şi de prin prejur şi nimeni nu i-a putut da de capăt ce are. Ba că o aveà gălbinare, ba, că o fi o leacă atacată, ba că-i deochiată, ba că i-a dàt cineva farmeci Unul una, altul alta şi fata cu toată îngrijirea, cu toţi vracii se topea, se topea de-'a’n picioarele.

A întrebat-o de sute de ori bieţii părinţi ce are şi ea tăcea, tăcea molcom.

Tăcerea asta îi dădu de grijă împărătesei: nu cumva o fi vre unul ascuns, care i-a furat inima fetei şi-şi aminti de vorba bătrânei. Şi se hotărî s'o şi mărite. Şi dădu o petrecere. Prinţi care de care se învârteau

împrejurul fetei. Florica vorbea cu toţi, da nici unul nu-i cuprinse inima.

— Nu vrei, fata noastră ? Uit-te pe cutare pe cutare, e aşà şi pe dincolo.

Şi câte petreceri n'a mai făcut după asta, fata tot nu se dădù, dusă.

— Nu mă mărit, le răspunse ea într'o zi, eu am să mă duc în lume. Eu mi-am ales ursitul şi el are să mă ia, că mă iubeşte și mi-i drag!,

— Nu se poate! grăi împărăteasa! Cine e hoţul care ţi-a furat inima? Cine e acel care vrea să ne fure mângâerea bătrâneților noastre? Cine-i?să-l ştim şi noi.

Fata nu s'a putut ţine, şi a spus părinților că ei i-e drag soarele şi că o chiamă la palatul lui.

— Cum? grăi împărăteasa, soarele? Soarele? Da el ce are cu tine? De când ți-a intrat în cap nebunia asta? Auzi, mă bărbate?

Da el n'auzea, nu vedea. Lui i se părù că visează ce îi spusese fata, iar codana le spuse:

— Nu mă lăsaţi ? să ştiți că mâine viața mea are să fie ca o frunză pe apă.

Ce să facă bieţii oameni? adunară sobor, să spue şi boerimei ce i-a trăznit fetei lor prin cap.

Lume multă se adună la împărăţie. Din toate unghiurile ţărei sosiră: ghinărari, vlădici, doftori, filozofi şi într'o odae mare, poate cât grădina asta, se aşezară toţi pe lăiţi şi divane.

Şi împăratul le spuse jetiea.

Unii ziseră s'o închidă într'o cuşcă de steclă şi s'o atârne de foişorul palatului; altul s'o trimeată la călugărie; alţii s'o mărite cu sila. Când, se ridică un bătrân, nalt, cu barba albă ca argintul, care nu vorbise în viaţa lui niciodată în divan, şi grăi: „înălţate împărate, cinstiţi sfetnici, iertaţi-mă şi iertată să-mi fie şi vorba, că îndrăznesc şi eu să mă amestec neîntrebat în sfaturile domniiilor voastre înţelepte. Părerea mea, ca om bătrân, trăit şi în bine şi în rău, este să-i dăm drumul fetei să se ducă în toată lumea ei. Că toate s'or opri pe lume, dar dragostea bat-o s'o bată binele nu. Şi apoi, după cine? După sfântul soare! Bine că s'a 'ndrăgostit de sf. Soare şi nu de cine, ştie ce nemernic. Pe sfântul Soare n'o să-1

găsească nicăerea şi are să vie iar înapoi cum s'a dus; ci de alta să ne fie grija că pleacă singură pe drum strein. Aşa că mă pun eu în putere să văd dacă face să-i daţi drumul aşa de capul ei".

— Găsim şi noi că-i bine", răspunseră câteva glasuri ,,ce spunea prea cinstitul sfetnic şi boer al divanului, cutare, şi rugăm şi pe înaltul şi prea luminatul nostru stăpânitor să ieie de bune cele auzite".

— Du-te, fata mea, ci-că i-a zis împăratul. Atâta aşteptă ea şi repede se duse în grajd, îşi alese un cal sprinten şi despletindu-şi dalbele cosiţe, le lăsă pe spate în valuri de aur, şi îmbrăcată băieţeşte, luă merinde şi arme trebuitoare, şi doar atât a zis:

— Tată şi mamă, mulţămesc de creştere, de învăţătură, de binele ce mi l-aţi voit, dar dacă e vremea când trebuie şi eu la rându-mi să mă leapăd de voi şi să mă lipesc de chipul ursitului meu, n'am ce face. De aceea vă sărut dulce mânile şi tălpile picioarelor şi vă rog să-mi daţi binecuvântarea".

A fost plâns, a fost jăler a rămas împără-

teasa mai mult moartă pe scânduri; dar inima vrăjită de cel mai nebun dor, nu o lăsà să se înmoaie, ci încălecând pe cal, eşi ca o săgeată pe poartă.

Insă abea se îndepărtă mai încolo şi calul îi vorbi cu glas omenesc:

— Stăpână, avem să ajungem la un pod, şi la podul cela au să-ţi iasă înainte trei urşi. Să nu te sperii, ci să scoţi paloşul şi să amenințţi numai că dai, că nu-s urşi şi ai să vezi ce-s".

Şi-aşà a fost: a suit un deal, a dat într'o vale prin care trecea o apă şi peste care să făceà un pod de fier. Când să dăie pe el, hop că îi ese de sub pod trei urşi, urşi, mă rog, ca toţi urşii, şi mormăiau. Calul păşi până la ei, ceeace dădù fetei suflet, care scoase, după vorba calului paloşul şi prinse a-1 învârti şi să dăie şi mai multe nu şi p'aci să taie pe unul, dacă nu auzea pe urşi glăsuind:

— Stai, înălţată împărătiţă!

Şi blănurile urşilor căzură jos, şi minune: bătrânul ce vorbise în sfat în folosul ei şi alţi doi sfetnici.

— Să ne tai, împărătiţă, şi mai multe nu, glăsui bătrânul.

— Apoi, vă tăiam, zise fata. Ce-aţi crezut, că vă jucaţi cu ţara în bumbi? doar nu-s eu de geaba fată de împărat,

— Apoi, mergi cu bine, dragă fată, şi Dumnezeu să-ţi împlinească dorul, că nu ne temem căi muri ca un om de nimic".

Şi, după ce fata împăratului îşi luă rămas bun o porni înainte ca vântul.

Şi merse ea şi merse, merse zi şi noapte fără odihnă spre soare apune şi ajunse la o colibă înaintea căreia găsi o bătrână pe un scăunel urzind aţă mai subţire ca a păianjenului, şi mai neagră ca noaptea.

Dela coliba ceea se sfârşeà pământul, de acolo erà gol nesfârşit şi pe un nor departe, departe, în jos de tot, se făcea un palat ce strălucea ca sticla în bătaia soarelui, Soarele era amù trecut de amiază şi par'că tot îi râdea fetei.

Fata, cum ajunse înaintea colibei, zise bătrânei un „sărut mâna" şi întrebă:

— Mătuşica, nu cumva ştii unde e palatul soarelui pe aici?

— Da' ce ai cu dânsul întrebă bătrâna.

— Apoi eu sunt ursita lui, grăi fata.

— Ursita lui? făcù baba, uitându-se cu băgare de seamă la ea. Şi după ce văzu că e fată, urmă: „E hei, dragul mătuşei, câte ursite n'a avut soarele dela zidirea lumei până azi şi câte n'are să aibă de azi nainte — încolo !

Fetei îi dădu ca şi cu foc prin inimă la vorba asta şi grăi:

„Vai, mătuşă, ce vorbeşti dumneata, că el cum mă vedea dimineaţa se făcea la răsărit ca focul, la amiază când stăm la masă sta şi dânsul, şi par'că se hodinea în sufletul şi mintea mea, şi pe la toacă erà aşa frumos ca o oglindă şi se uità la mine aşà cu căldură, şi ce căldură de ardea şi inima în mine şi când apunea par'că plângea. Uite-lă-i şi acum cum se uită la mine. Şi fata râse de fericire.

— Vai de capul tău, fată hăi, dacă crezi aşa. Să-ţi spun eu: Eu sunt noaptea, mama amurgului şi le ştiu toate. Dacă l-ai văzut roşu dimineaţa, e că ie ruşine de cele *şăpte* zile ale săptămânei care se scaldă în fiecare dimineaţă desbrăcate în apa Sâmbetei dela

celălalt capăt de pământ; că stă la amiază, e că stă şi crângul lumei. Atunci oamenii se aşează la masă şi toate patimile şi toată truda stă o clipă. Şi dacă e limpede şi cu o căldură dulce pe la toacă, e că atunci se coc mai bine semănăturile şi le dă dulceaţa trebuitoare; iar seara dacă ţi s'a părut că plânge e că e trudit de atâtea lucruri şi fără de legi ce le-a văzut peste zi.

— Eu nu ştiu, mătuşe, răspunse fata. Eu mă duc să-l întreb, dacă e adevărat ce spui.

— Eu te pot şi ajută dacă vrei, răspunse bătrâna, da' înapoi să ştii că nu mai ne-mereşti. Şi deschizând uşa bordeiului, de-odată feciorul nopţii, întunericul, suflă şi făcù o punte pe noapte până la palatul de pe nor.

— „Uit’te pe asta ai să treci, vorbi bă-trâna, şi fata o luă pe puntea ceea, că păreà un nor de vară ce se întinde peste ogoare şi mai întuneric. Şi ajunse la Soare la poartă. Soarele tocmai era acum la toacă, ca o lacrimă într'un ochiu albastru.

In ograda soarelui în vremea aceea pe un pat de aur şi între patru brazi de armama

soarelui, *Lumina* coseà cămeşi de foc şi aur pentru fecioru-său soarele. Şi veneà un miros de flori de te adormea.

Cu inima tremurând şi apucată de o presimţire amară fata împăratului stătù locului: să batá; să nu batá. Când numai ce auzi o mulţime de glasuri de fete venite din ogradă.

— „A mai venit o surioară! A mai venit una!" !

Repede se scoală mama soarelui şi întreabă:

— Care-i la poartă?

Aici Florica de voe de nevoe descălecă şi bătù cu sufletul stins de desnădejde, şi de zăpăcită ce era.

— Eu? — om pământean, răspunse ea.

Când deschise Lumina, poarta, văzù în faţă un băietan.

— Ce cauţi tu streine la poarta casei mele? Cine te-a asvârlit? Ori, noaptea te-a îndreptat la mine, şi amurgul te-a adus!

— De, maică, răspunse fata, ei m'au îndreptat. Nu sunt băiet ci fată.

— Şi ce cauţi? şi tu ai venit după fecio ru-meu?” Şi apucând-o de mâini, o duse în-

tr’o grădină din faţa casei, într’o lume de flori, de par'că toate florile de pe pământ erau strânse acolo, care cum zăriră pe Florica prinseră a râde unele la altele, a o împresura; a i se sui pe la urechi, prin păr, prin sân.

Şi glăsuiră: E fată, e fată! Nu-i băiet?

— Bine ai venit! bine ai venit!

— Vezi acestea, zise Lumina: toate au fost nişte nebune ori nişte semeţe; s'au îndrăgostit de fecioru-meu ca tine şi nu s'au putut stăpâni de focul lui şi au venit până aicea. Şi iată că înapoi nu s'au mai întors: Le-am prefăcut pe toate în roabele lui.

— O maică, grăi fata, să fie cu putinţă ce spui! Şi când ai şti ce foc, ce dor m'aduce aicea, ţi-ai face pomană şi m'ai lăsà măcar o clipă să vorbesc cu dânsul; să-1 întreb dacă e adevărat. Că părinţii mei m'au crescut închisă, şi eu nu l-am văzut decât pe dânsul şi l-am îndrăgit, că razele lui mi-a împodobit părul şi mi-a umplut sufletul de sănătate". Şi înşiră aceleaşi tânguiri ca şi nopţii.

— Aaa, mamă, sări de odată Luna din pat, asta-i ceia de care mi-a spus frate-miu,

că seara când să intre pe poartă, dânsa îi face semn cu năframa şi am văzut-o şi eu, că pe urmă îşi despletea părul şi chiemà pe maică-sa şi o întreba:

„Nu-i aşà mamă că părul meu e mai frumos ca razele lunei! Nu-i aşa că faţa mea mai curată ca a lunei? Nu-i aşà că ochii mei îs mai frumoşi ca stelele, roabele lunei?”— Ce aveai tu cu mine fetico, de-ţi puneai frumuseţea alăturea cu a mea? Ai fi vrut tu, să fii şi lună, nu-i aşà? Bine! — Fiindcă ai avut nebunia să ai aşà gânduri, să ştii că nu mai ieşi cum ai intrat: Să mi-o prefaci mamă, grăi luna către Lumină, „în o floare să râdă şi curcile, ce-i nalba cea lungă, păpălungă ce-i văzdoaga cea bătrânicioasă, şi mai şi”. Să n”o poată pune nimeni în piept şi nici în păr.

Şi Lumina doar suflă asupra fetei şi întâi îi încremeni viaţa într'însa; ochii i se închiseră cu un gemăt plângător şi trupul începù a i se topi ca un drob de sare în apă caldă şi dela picioare prinse a înverzi, a înverzi subţire, subţire ca un băţ şi naltă, naltă, a întinde nişte frunze verzi aspre şi late, şi doar într'o turtă cu seminţe lungă

reţe, şi latã ca o pălărie, după care Lumina o blesteamă:

— Fiindcă ai râs de fie-mea, menită să fie în veci: să nu poţi vorbi niciodată şi să creşti prin păpuşoaie, şi 'n grădini şi să râdă toate florile de tine, ca una fără rost şi fără chip de floare".

Şi Lumina o lăsă aşa acolo să i-o arate şi lui fecioru-său Soarele când o veni, să râdă şi dânsul.

Dar Soarele când veni şi o văzù aşà desbrăcată n'a râs, ba i se făcu şi milă de dânsa şi bănui de ce a lăsat-o aşa.

Luna atunci voi s'o smulgă cu totùl, dar Soarele luând un mănunchiu de raze, îi făcu fetei o coroană împrejurul rodului.

— Aşù, ci-că, ar fi zis Luna, vrea să zică tot a fost ceva. Bine! Atunci, asta să-ţi fie soră de *amù*.

Mai mult, Soarele ca să-i facă în ciunda sorâ-sei, ca să se prăşească şi mai mult în grădina lui floarea asta, i-a înmulţit semin-ţele şi i le-a copt; iar maică-sa Lumina, de ciudă a smuls toată sămânţa şi a asvârlit-o în vânt.

De atunci măi băieţi floarea asta se gă-

seşte în toate grădinile şi ogoarele, și i se zice de unii „Sora Soarelui” și de alții “Floarea Soarelui”.

Aici sării cu vorba:

— Și de unde știu oamenii, mamă că dela lună, i se trage numele de: „Sora Soarelui" și dela Soare „floarea Soarelui"?

— Mie mi-a spus mătușa, îmi luă aici vorba Chitarcă, că până la Hristos, nu numai dobitoacele dar și Soarele și Luna și stelele vorbeau cu oamenii, și poate, una din lucrurile astea, or fi împrăștiet și povestea.

— Poi cum, grăi mama, ș’apoi n’ați văzut, voi un lucru că tot timpul cât e soarele pe cer, floarea asta veșnic se întoarce după dânsul şi când es stelele ori Luna, ea se strânge.

— Insă tocmai la vorba asta mă aflam pe o creangă cam uscată. Cum m’am dus pe ea nu-mi pot da seama.

Se vede că am fost furat de poveste, și culegeam vişine de pe o creangă de deasupra capului meu, şi puneam și în cofiță și în gură. Deodată numai ce aud poc! Și tot pământul par’că pieri pentru mine.

Săraca mama și cu Chitarcă se uită jos.

— Ce-i Ionică? Ce ai?

Eu stam cu faţa în sus şi par'că aveam un nod în piept, nu puteam scoate o vorbă decât mă uitam în sus şi gemeam.

— Cine mi-a spus să-ţi spun îndrăcita ceia de poveste.

Au turnat apă peste mine; m'au frecat, pe trup, pe frunte cu oţet de trandafiri; abea mi-am venit în fire.

— Nu mamă, lăsă că n'am nimic. Da tare-i frumoasă povestea ceea, zisei după ce m'am liniştit.

Şi de atunci îs ani și dacă n'am uitat povestea asta e că poate îmi amintesc că am căzut din pom. Şi dacă nu o credeţi, nu-mi pasă, eu o vând aşa cum am cumpărat-o şi am împodobit-o. O primiţi? Bine! Nu? Atunci, staţi să vă spun alta mai bună.

POVESTEA BĂRBANOCULUI

POVESTEA BĂRBANOCULUI

Ci-că era un om, căruia îi zicea Toader Bărbănoc, tare bogat şi tare norocos şi milostiv, şi aşa de bun la Dumnezeu, că ce cerea, ce doria el, toate erau după voia lui. Cu toate astea era tare nemulţumit. Ar fi vrut ceva şi n'ar fi vrut, mă rog, ca tot omul sătul de bine şi care deşi nu-1 doare nici un deget, totuşi par'că se simte bolnav par'că îi lipseşte ceva.

Intr'o zi, se întorcea dela târg acasă. Era frumos în ziua aceea. Zi de primăvară, când râde câmpul de verde şi floare, şi când florile ca trezite din un somn lung, bolborosesc poveşti tainice, neînţelese decât de năzdrăvanii şi de lele. Şi tocmai trecea pe o cărăruşă ce o făcuseră oamenii pe hatul unei arături, mărginit de un pârâiaş ce curgeà din un izvor dela poalele unui huciu verde, ce

se vedeà, pe un deal înverzit de curând ca un ostrov în mijlocul unei ape mari. Şi pârâul ca o şopârlă scăpată din gura unui duşman, fugeà pe sub ierburi şi răgoaze, repede şi sclipitor la soare, învârtindu-se în bulboane, cotind pe după ierburi şi bolovani şi se tot ducea în un şopot clincănitor şi înnecat, pentru a se întâlni cu cine ştie ce pârâu sau iaz mare.

Şi apa asta o ştià de mulţi ani, omul, pe acolo, o apucase şi bunica lui. Bunica lui murise, părinţii lui aşişderea. Pârâul îşi schimbase cursul, îşi preschimbase malu şi tot trăia. Asta pe lângă viaţa lui searbădă de muritor, îi deşteptà în el o lume de gânduri și icoane: copilăria şi tinereţea lui trecută, copii lui unii mici, alţii mari, bătrâneţea ce îi turnase un smoc de păr alb în frunte şi moartea, care aveà să vie şi să-i închidă ochii pe veci. Toate erau cum erau, pe toate le înţelegea, că le-a adus vremea; înțelegea să fie despuiat şi de piele, şi carnea să se facă pe dânsul pastramă, dar nu înţelegea să şi moară. Pentru ce adunase el atâtea bunuri, mâncà aşa de bine, îşi făcuse gospodărie de să-i meargă vestea, ca să

moară, să se risipească toate în urma lui? Să nu se ştie că, în satul — cutare — a trăit un Toader Bărbănoc?

„Bine, îi zicea un gând înţelept în el, dar au să rămâie la copii!

— La copii? răspundea el răzvrătit: „Dar ce folos, dacă n'am să-i văd eu cum trăesc, n'au să audă cuvântul meu povăţuitor. Ce am să folosesc eu, chiar dacă ar ajunge şi împăraţi, dacă eu n'am să-i mai văd. Au să-i vadă o lume, florile primăverii, soarele pe cer, dar eu n'am să-i văd. Ce mă fac eu? O, veşnice bucurii cari colindaţi lumea, de ce mai trăiţi când viaţa ne e aşa de sarbădă? Oh! Doamne, de ce nu sunt un pârâiaş, că poate aş fi mai fericit. Ia uite-1: ieri i se prinseseră ţurţurii iernei de barbă, şi îmbătrânise, că nu-i mai auziam glasul, şi, azi, cum a dat de soarele primăverii, s-a curăţit, s'a spălat de par'că acuma s'ar fi născut. De ce nu-i şi omul ca un pârâiaş? Să vie o vreme aşa, să nu-i rămâie osul, şi să bată peste el un timp în care să înceapă a se îmbrăcà în un chip de om mai mic şi mai tânăr. Ce bine ar fi atunci, când omul având

o viață trăită, s'ar feri şi de greşeli şi ar trăi mai bine!"

Aşa gândia Bărbănoc în gândul lui, când deodată îi răsăriră în cale doi moşnegi: unul mai nalt, cu o barbă lungă şi albă până la genuchi, şi îmbrăcat cu o giubea lungă şi blănită, şi altul, mai scurt, cu un fel de strai pe el, că părea sluga celui dintâiu.

„Bună ziua, moşicilor, grăi omul, scoţându-şi căciula.

— Mulţumim d-tale, răspunseră ei. Da încotro?

— Ia dela târg, şi acum mă duc spre casă şi tocmai mă gândeam că ce e viaţa asta. Un fleac, nici nu ştii nici când ai trăit, nici când ai murit. Ce folos că are omul avere, să se lăfăească şi o mie de ani; nevastă, copii, dacă tocmai când e lumea mai dragă, atunci vine moartea şi-i face sfârşitul !

— Apoi, rău faci, că te plângi înaintea lui Dumnezeu Sfântul, răspunse cel dintâiu moşneag, pentrucă trebue să înţelegi, pământul ista e mic, oamenii se înmulţesc pe clipă, pe ceas , şi dacă toţi oamenii ar fi trăit dela Adam încoace şi de aci înainte,

apoi, gândeşte ce de lume ar fi la o leacă de pâne.

— Atunci, de ce nu face aşa, răspunse Bărbănoc: Pânâ la o vreme să ne lase oameni, deacolo să ne prefacă în vreo buruiană, ceva, care trăeşte cât lumea.

— Vra să zică ai vrea să trăeşti cât lumea?

— Da, răspunse omul; aş vrea să ştiu ce se va petrece până la sfârşitul lumei.

— Şi cam ce ai vrea să fii?"

Omul se gândi, se uită la norii ce se duc pe cer, şi îi vedea pe unii întregi ca nişte ostroave muntoase şi deodată destrămându-se, se uită şi la pârâiaş, şi grăi:

„Eu unul aş vrea să fiu un pârâiaş, că el curge cât lumea şi în drumul lui nimic nu-1 stinghereşte, şi vede atâtea lucruri: florile îşi pleacă capul să fie udate de undele lui răcoritoare, ierburile se dau înlături să se ducă mai departe, şi el curge, curge voios, săltând din piatră în piatră până în apa cea mai mare, deacolo dă în alta şi mai mare, şi vede târguri şi sate, şi de acolo în cetatea cea mare, unde se adună toate apele din lume:—Marea—şi stau la sfat, ba

are norocul să înconjoare lumea fără multă bătaie de cap".

— Bine, omule, făcù moşneagul; Fie-ţi voia împlinită! In loc să mori să te îngroape, să te hodineşti şi tu de atâta sbucium omenesc, cu un an înainte de a muri într'o zi, când te-i afla în grădina ta te vei preface într'un pârâiaş,

— Bogdaproste, grăi Bărbănoc, ca uşurat de o mare greutate, dar mă rog, nu-ţi fi d-voastră Dumnezeu cu sfântul Petre ?"

Insă moşnegii, când băgă bine de seamă Bărbănoc, pieriseră,

„Numai că Dumnezeu cu sfântul Petre a fost" — îşi zise el, şi plecă acasă, şi trăi omul mulţi ani; îi albi părul ca iarna, i se slăbiră puterile, simţià sfârşitul apropiindu-se, dar lui nu-i păsà, ştia că prefăcut odată în pârâiaş, avea să trăiască cât Vavilonul. Atâta că avù grijă să spuie şi babei şi copiilor, ca să ştie ce are să fie cu el, când o fi să moară:

Şi, într'adevăr, într'o primăvară, pe când se aflà în grădina lui, numai ce simţi că începe a se topi ca un boţ de omăt şi că picioarele lui se prefac în apă, deacolo tru-

pul încet-încet. Strigă la copii, la nevastă, să vie. Când ceia eşiră din casă, Bărbănoc erà un pârâiaş ce curgea făcându-şi drum prin iarbă, prin arătură şi tot îşi făcea vârtej, le rupea, le ducea la vale, la vale, tot la vale, până ajunse la o apă mare. Aici erà un pârâu care primia cu sgomot şi chef mare toate pârâiaşele ce dădeau în el, şi cu care vorbià, şi cu ele de mână, de gât, se duceà ca la nuntă undeva la vale.

Cum văzù pârâiaşul minunea asta, hop, şi el bobâldâc în apă şi, cu celelalte unde de gât, la vale, râzând şi hăulind. Dar deodată toate cu pârâul în cap se opriră şi se întristară: într'un loc, nişte femei făcură stăvilar de pus cânepa la topit, aşà că apa nu mai avea loc pe unde să treacă: „Vai, şopti pârâiaşul, unde am ajuns! Săriţi, oameni buni, de mă scăpaţi şi daţi-mi drumul!"

Dar cine să ştie, că el e om? Şi aşa a fost silit să stea pe loc, sfătuindu-se vreme îndelungată cu celelalte ape, ce e de făcut. Şi nu găseau nici un mijloc, căci nu vedeau prin zid nici cea mai slabă borticică. Cercat-au toate colţurile şi nimic. Zidul erà prea înalt. Atunci pârâul hotărî, cu toatele

să stea să-şi mai adune puteri dela matcă, şi numai aşa începură a-şi umfla piepturile a se acaţara pe maluri, şi a împinge zidul sfredelindu-1. Asta n'ar fi fost nimic, dar într'o zi se pomeniră cu nişte femei care prinseră a bate ţăruşi şi a cărà cânepă la topit, şi au murdărit cu cânepa toată apa şi au umplut-o de nămol. Asta a fost pe neaşteptate pentru bietul pârâiaş, şi poate acolo se înăbuşià; dar într'o zi veni o ploaie mare, care mări apa, dădu pârâului putere şi, aşà, dărâmă un colţ de zid şi astfel trecu dincolo.

,,Ah, îşi zise pârâiaşul, bine că am scăpat, şi fugi cu apele pârâului la vale huind şi chiuind de bucurie.

In adevăr, văzù el multe lucruri frumoase dar şi urîte. Ajunse într'un târg. Aici văzu case mari, oameni mulţi, muzică, sgomot care-i luau auzul şi care l'ar fi înveselit, dar toate canalele de scurgere dădeau în e1 şi toate murdăriile se aruncau în apă şi asta îi făcu pârâiaşului viaţa de nesuferit şi se tânguià jalnic, că durerea lui ajungeà până la inima izvorului şi se vedea tare nefericit şi pizmuià toată firea, dar mai

mult pe nişte brazi din preajmă-i ce-şi legănau capetele la bătaia vântului şi tot drepţi erau şi cu capetele lor înalte par'că atingeau cerul şi vedeau tot târgul şi alte locuri până departe. El se gândi:

„Ce bine e să fii un brad înalt, vecinic verde iarna, vara, şi cu cât îmbătrâneşti cu atât creşti mai mare şi mai frumos! Ah, Doamne, fă-mă un brad".

La vorba asta ceva se desprinse din nouri şi pârâiaşul cum se tânguia cu ochii spre cer, văzu chipul moşneagului, care îi făgăduise, că are să-l prefacă în pârâiaş, şi îi zise:

„Ei, omule, nici aici nu ţi-e bine?"

— Nu, Doamne, grăi pârâiaşul, uite ce îmi pate viaţa.. Şi pârâiaşul în luptă cu zoaiele târgului îşi cântă cele păţite tatălui ceresc.

— De, văd şi eu, zise moşneagul, dar dacă ai cerut aşa.

— De, păcatele mele, făcu omul, dar am ştiut eu una ca asta?

— Şi-acum ce vrei ?

— Vreau să mă prefaci în un brad, că poate mi-o fi mai bine.

—„Fie-ţi voia împlinită"

Şi moşneagul - care nu era altul decât Dumnezeu - închise poarta, dârz cu un zâmbet plin de înţeles, şi dând din cap ca şi cum ar fi zis: „Lasă, las'că te-i sătura tu, de deşertăciunile omeneşti" în vreme ce pârâiaşul chiar în grădina lui, se prefăcu în un brad înalt; se uità de sus, vedea toate împrejurimele, şi nu mai puteà de bucurie. Insă într'o zi numai ce veni, măre, o ploaie ca aceia, cu grindină şi un rotocol de vânt, şi unde n'a început a trăzni şi a pocni în copaci şi unde nu mi-1 înşfăcă pe brad vântul în braţele lui cele nebune, şi unde nu începù măi bade a-l strânge şi a-1 sgâţâi şi ai rupe din rămurele şi unde n'a dat şi grindina să-1 scuipe în obraz şi să-1 lovească cu nişte bucăţi dc ghiaţă ca acelea? Inceput-a el a ţipà şi a strigà în ajutor toate neamurile. Dar cine să-1 înţeleagă? Noroc că furtuna trecù mai iute şi numai aşa a scăpat. Şoldit, ciufulit, îşi scutură ramurile de ploae şi începu a sclifosi şi a se văicărà:

„Brad mi-a trebuit mie să fiu! Doamne, ce mă fac eu acum? De va mai veni un vânt

nebun, ca mai adineaurea, mă duc pe gârlă. Acuma văd eu, că mai bine e să fii vânt. Că vântul e mai tare, ca orice. El trece peste nouă ţări şi mări şi nici nu-i pasă nici de Vodă. Unde e piedică, dă busna şi trece în lumea lui, şi unde mai pui, că toţi copacii i se pleacă până la pământ?... Doamne fă-mă mai bine un vânt!"

La vorba asta, o poartă se deschise în cer şi moşneagul iar îşi băgă capul printre uşă şi întrebă:

„Cine plânge acolo?"

Bradul care stătuse cu ochii la cer, îl văzuse şi grai:

„Eu, Doamne!"

— Da ce este?

— Nenorocire mare, cată jos numai şi te uită: M'à nenorocit un vânt-nebun.

— Şi-acum ce mai vrei? îl întrebă Dumnezeu? '

— Să mă faci şi pe mine un vânt, poate oiu nimeri mai bine.

— Amin! grăi Dumnezeu şi făcând un semn cruciş cu mâna, bradul se şi prefăcu într'un, vânt, şi ce vânt!

Omul când se văzu vânt, a vrut, ca

suflet ce era, să se arate mai vânt, decât toate vânturile; s'a umflat odată în pene, s'a uitat la copacii ce abia se legănau de suflarea lui înceată şi unde n'a început a bate, şi a umbla razna de colo până colo, turburând nourii din cele patru părţi ale lumei, şi unde n'au venit nişte furtuni ca acelea, şi unde n'au tăbărît nouri pe el cu ghiaţă şi apă vreo două săptămâni, de ajunsese bietul vânt, vai de capul lui; umbla prin ploaie mai mult plângând şi căutând câte un adăpost, dar unde voia să intre i se închideau uşile în nas şi plângea pe afară sgrebulit, rugându-se pe la ferestre:

„Faceţi-vă milă şi pomană şi lăsaţi-mă şi pe mine măcar în tindă".

Dar dacă era vânt, cine să-l înţeleagă ?

Asta ca asta, căci trecură ploile şi se astâmpără, dar veni iarna cea cu viscole şi cu omăt, şi bietul vânt umblà veşnic cu spinarea plină cu ghiaţă şi cu barba plină de ţurţuri de ghiaţă şi căinându-se pe sub streşinile caselor; iar într'o zi o păţi rău: Căzuse zăpadă multă, cerul se şterse de nori, din miază-noapte bătea un vânt rece şi plin de duşmănie şi se făcù un ger de crăpau

ouăle corbului. Mai ales într'o noapte bietul vânt aveà să moară; stelele se uitau la pământ, ca nişte ochi de ştimă şi pe uliţi nu era ţipenie de om şi era târziu şi uşile toate încuete; iar pe clanţele uşilor se prinse ghiaţa. Şi el nu avea nicăeri unde să intre, ci alergà ca păsările dela casă la casă, dela pom la pom, gemând şi dârdâind, şi deodată nu mai putù alerga, ci încuindu-se într'o clopotniţă, se puse pe gânduri:

— „Măi, ce am făcut eu? Cine m'a pus să mai cer şi asta ? Nu erà bine să fi fost mort? Acum mă hodineam. Nu, zău, mare e deşertăciunea omenească; ce e asta să suferi atâtea şi tot să cei să trăeşti? Nu, zău, mai bine de flori: uite, ele mor toamna, iarna se hodinesc în morminte pe sub zăpadă şi trăesc cât lumea. Ce bine ar fi să fi fost o floare! Doamne, fă-mă o floare!"

La vorba asta o fereastră din cer se deschise şi un cap cu nişte laţe din argint se ivi.

„Hai, cine urlă acolo? întrebă el.

— Eu sunt, Doamne, răspunse Bărbănoc.

— Şi ce vrei iar?

— Să mă prefaci în floare.

— Iar frate? Şi măcar la miezul nopţii

nu-mi dai pace; am treabă. Ce floare vrei să fii? Hai spune repede, că e frig afară şi trebue să închid geamul

— Doamne, zise Bărbănoc, să mă faci aşa o floare, căreia să nu-i moară rădăcina toamna, ci cum o da primăvara să învie iar.

— Ei, poftim, îi zise măritul împărat al necunoscutului; lumea piere şi lui îi vine de petrecere aşa într'o doară. Ia, ascultă Bărbănoc, urmă răstit tatăl ceresc, eu n'am timp de joacă cu tine, îţi mai dau un, soroc şi de acolo, poţi să te tunzi, că nu-ţi mai fac voia.

— Doamne, se milogi ţâţâind Bărbănoc mai fă-o şi pe asta, încaltea să nu fiu cu banat, că n'am făcut şi n'am dres.

— Bine, fie-ţi pe voie şi asta, dar să şti?, că deacum să-ţi iei o grijă că oiu mai veni la glasul tău. Asta-i întâia şi cea de pe urmă oară. — Deacum, la vremea deapoi. Până atunci ai să te prefaci în o floare, cu frunzele tari, lucitoare şi care se târâe pe pământ, şi să creşti prin grădini şi locuri umbroase. O apucă zăpada şi nu moare şi tot frumoasă ese fără a fi semănată; şi să-ţi zică lumea „Bărbănoc", — şi Dumnezeu

închise geamul, iar vântul se strecură sub zăpadă şi stătu acolo ascuns şi cum se luă omătul şi dădură cele dintâi raze primăvăratice el se ivi schimbat într'o floare cum sorocise Dumnezeu, şi lumea îi zice „Bărbănoc” şi se vede prin grădini şi locuri umbroase. De unde se ştie, dacă m'ar întreba cineva, de treaba asta, nu aş putea-o spune, da ci-că în vremea dedemult, umblau poveştile pe la case şi spuneau la creştini toate tainele lumei; a oamenilor, a dobitoacelor şi a buruenilor. Şi pe semne că a fi spus-o şi pe asta pe la noi pe acasă, că mi-a spus-o şi mie mama, iar eu, de, cum am mâncărime la limbă, v’o spun şi d-v., iar dacă o ştie cineva mai bine, s'o spue s'o aud şi eu.

POVESTEA ZAMBILEI

POVESTEA ZAMBILEI

Eram copil ca de şease-şeapte ani, şi eu trepăduş pe lângă mama: unde mergea ea, hop şi eu. Aşa eram învăţat eu ca şi puiul pe lângă cloşcă! Şi tocmai dădusem în primăvară când grădina mamei se umplea de flori şi de mirezme. Era acum prin Mai, într'o zi cu soare, şi după prânz. Mama, stătea culcată sub un cais, în grădină, în jur de ea numai flori, iar văzduhul fierbea de viaţă: florinii, mierlele, grangurii, cu sticleții, pițigoi, cărămidari, la cari se mai amesteca şi cântecul de cuci păreau că-s nişte lăutari tocmiţi la o nuntă și care mai de care se întreceau în arcuşuri, pe când albinele, bondarii şi alte muşte jucăuşe făceau din zumzetul lor un sgomot asemenea unei oale ce fierbe înăduşit. In văzduh pluteà un miros de frunză

verde şi de înviorare care se primenea prin un vânt răcoritor, venit din spre munţi. Eu lângă mama, nu aveam astâmpăr, când mă jucam cu mâinile, când îmi priveam de-getele picioarelor stâlcite de jocuri.

Mama, ar fi vrut să stau liniştit, să doarmă şi dânsa o leacă.

Dar, ţi-ai găsit: cu moşmoneala mea îi şi furai somnul.

„Ştii ce? îmi zise dânsa deodată, du-te şi adu o cofiţă cu apă rece, dela fântână că şi eu ţi-oi spune o poveste să mă ţii minte; da' ia o căniță şi toarnă din ciutură să nu cazi".

A auzi încă o poveste nu era o pagubă pentru mine. Şi repede umflai cofiţa şi litra şi fuga la fântâna din vecini, şi cum umplui cofăielul cu apă, o şi ştersei înapoi repede; iar după ce mama sorbi o ulcică de apă rece, grăi: „Ah, sete ce mi-a fost!.... iar eu mă aşezai jos înaintea ei şi îi grăii: „Haide, spune-mi povestea amu".

— „Apoi măi Ionică, începu ea, am uitat anul ista să pun zambile, da le-i fi văzut tu pe undeva; are flori de deosebite

feţe; unele galbene ca ceara, altele albe, altele roşii, şi unele albastre şi florile sunt bătute ca cele de liliac şi orânduite în chipul unei căciuli lunguieţe, sau ale unui pămătuf de trestie de baltă, şi care căciulă e sprijinită pe o teacă, îngrămădită cu nişte frunze lungi şi late şi tăioase ca ale usturoiului, dar mai băţoase. Sămânţa ei e ca ceapa încolţeşte pe la baba Dochia, până la sfârşitul lunei lui Florar şi miroase aşa de frumos!... Acum îi înţeles?

— „Ţteles, îi răspunsei, dând din cap.

— „Aşa zise ea, şi floarea asta e că ea se trage din o fată. Pe fată o chema Zambila şi rămăsese de mică de părinţi, şi n'avea fraţi, nu avea surori, nici neamuri, şi a crescut aşa: când aci, când colo, şi s'a făcut fată mare, şi harnică, mai harnică decât toate fetele din satul acela. Şi era şi cuminte şi nu vorbea multe, şi nu vorbea de rău pe nimeni şi trăia aşa cum putea, muncind prin sat pe la gospodari şi-şi ţinea zilele: torceà, ţesieà, coseà cămeşi frumoase, ajutà la prăşit şi deaminunea: dânsa care a fost cea mai necăjită, ea se făcea tocmai, muncind mai mult cea mai frumoasă,

din pricina asta dela o vreme, aprins să fie pismuită, fetele să prindă chiar ciudă pe dânsa; să-i scoată o sumedenie de porecle, ba mulţi oameni cu fete urâte şi leneşe să nu o mai cheme la lucru, şi tare le era fricã multora cu stare că s'o mărita dânsa întâi înaintea lor. Şi în adevăr că a şi prins a veni peţitori, dar fata care se necăjea să-şi facă o leacă de zestre tot amânà.

Dar Dumnezeu şi Maica Domnului care le vede pe toate, au căutat într'o zi în cartea cea mare a vieţei, şi care amù erà so-ioasă de umbletul atâtor sfinţi, că vezi primeau şi ei rugăciuni dela oameni şi se uitau şi dânşii în carte să vadă ce rău sufere creştinul, care le aprindea la icoane câte o lumânare. Că lucru de a minune: fiecare om avea scrisa lui acolo, şi pe toată clipa o mână nevăzută scria şi scria bucuriele şi supărările pe cari avea să le aibă omul în viaţă. Şi la biata Zambilă dădură că scrie, în carte tare rău de dânsa; că între alte necazuri avea să mai aibă şi un bărbat beţiv şi bătăuş.

Şi tocmai atuncea veni acolo şi Sf. Petre chelarul cerului, nu ştiu la ce, şi Dumnezeu i-a zis:

„Petre, ia citeşte şi tu, vezi ce scrie ursitorile despre oamenii harnici şi buni.

Iar Maica Domnului a şi picat în genuchi înaintea Tatălui Ceresc şi a zis:

„Doamne, mântuieşte-o să nu mai sufere şi sa fie fericită. Pe când Sf. Petre grăi:

„Dă Doamne văd şi eu".

La asta Dumnezeu făcu un semn cu mâna în patru părţi a lumei şi a şi venit cei doi colindători a vremei: Prier şi Florar; Prier tinerel și sburdalnic care usucă pământul şi celălalt mai în vârstă o leacă, dar cu ochi de viorele şi cu părul de iarbă verde şi plini de flori: aista dădeà duh pământului să înverzească şi trezea florile în amorţire numai suflând asupra lor. Şi Dumnezeu i-a întrebat:

„Băieţi, umblând voi aşa prin lume, nu aţi auzit de o fată Zambila?

— Cum de nu, au răspunss ei ba am şi văzut-o. — Eu, glăsui Prier, în fiecare pri-primăvara mă joc pe la urechile ei, şi îi cânt cu taină de întinerire.

— Şi eu, îi tăie vorba Florar, în fiecare primăvară, îi seamăn în cale florile cele mai frumoase de şi le pune în păr.

— Să vă duceţi, le zise Dumnezeu atunci; să o luaţi unul de nevastă.

Şi cum la vorba lui Dumnezeu nu trebuià să steie unul de poară, s'au şi dus: Prier şi Florar; schimbaţi în doi flăcăi numai buni de însurat şi tineri.

Şi tocmai că era primăvară, pe vremea când zăpada se duce şi lasă în urmă-i numai pământul negru.

Si în ziua ceea era soare, un soare de par'că lăcrăma pe cer, iar fata legată cu un ştergar pe cap, ghileà la pârău pânza, pe care o ţesuse în iarna ceea.

Şi iată-i pe Prier şi Florar, fâlfâind spre fată. Prier nebunul cel ce prieşte şi jupeşte, mai grăbit zise:

„Măi, ştii ce, noi să aburim pe fată cu duhul nostru, s'o ameţim cu taina Primă-verei”. Şi cu cât grăbeau cu atât Prier era mai înfocat. Când zvârlea o adiere de te strângea în spete, şi stârnea colbul de pe drumuri când una caldă. Singur Florar mai domol, mereu o îmbătà cu miros de flori de corn, de mălin, cireş, tei, salcâm, care-i plăcea Zambilei straşnic, dar o supăra Prier cu vântoasa lui, că o făcù să zică;

„De n'ar bate vântu ista afurisit, ce minune de vreme ar fi".

Când şi flăcăii lângă dânsa, cari mai de care mai aprins de-ai vorbi.

“Bună ziua, fetică !” au zis dânşii.

Dar fata privi şi pe Prier şi pe Florar, şi par'că i s'a părut ei, că Florar ar fi mai de seamă și n’a zis decât:

„Muțumim unuia din d-voastră".

La asta, ei s'au dus mai încolo şi s'au apucat la harţă:

„Măi, grăi Prier, ce vorbă a fi şi asta: „Mulţămim unuia din voi".

— Apoi, pentrucă mi-a mulţămit mie, de, aceia, a răspunS Florar.

— Ba, eu cred că mie, că eu sunt mai tânăr, i-a tăiet vorba Prier.

— Ii, fi, îi fi, dar de ce n'a spus şi apoi, par’că la mine s'a uitat mai lung.

— Bine, a grăit Prier; hai la fată s'o întrebăm.

— „Mă rog, a întrebat Prier, mai îndrăzneţ, prietenul meu Florar zice că lui i-ai mulțămit".

— “Ba, de loc, a răspuns fata.

Mulţămirea i-am dat-o aceluia care mi-o ghici o cimilitură.

— „S'auzim, au zis ei.

— Şi Zambila a început:

„Scurtă, groasă und-te duci
Arsă 'n fund tu ce mă întrebi"

— Oala cu ulcica.

— Nu, a răspuns fata.

— Atunci e lingura şi tigaia.

— Nu.

„Ştiu eu, a răspuns Florar:
Nu e cofa şi cu ceaunul?"

— Tocmai, a răspuns fata; ţie ţi-am mulţămit şi merg după tine.

Se vede că aşa era obiceiul în satul fetei: care preţitor ghiceà o cimilitură, după acela mergea fata peţită.

Iar Florar, care nu era decât un slujitor al Cerului schimbat în om, nu putea s o ieie aşà cu el, și doar a asvârlit sumanul de pe dânsul pe Zambila, şi a prefăcut-o în o floare, cum ți-am spus. Şi cum el colindă în fiecare primăvară şi vară lumea, i-a împrăştiat sămânţa prin gradinele oamenilor.

Aci întrebai pe mama:

„Dar oamenii de unde-i ştiu povestea asta şi că pe fată o chemà Zambila?

— A, par'că ţi-am mai spus, răspunse mama, că sunt năzdrăvani şi solomonari de cei ce vorbesc cu florile şi vânturile şi pe semne că despre floarea asta, ori Prier şi Florar le-a fi spus povestea ei, şi ceia au spus-o la oameni, şi iacă aşa, dela dânşii poate a ştiut-o şi mama mea de mi-a spus-o mie, iar eu ţi-o vând cum am cumpăra-to şi spune-o şi tu la alţii poate o ştiu altfel.

Iar eu, care n'am uitat nici cel mai mic amănunt din copilăria mea, am ţinut-o minte, şi iată o povestesc şi d-voastră, ca multe altele, nu de alta, dar să nu treacă vremea degeaba.

S F Â R Ş I T V O L. 1

C U P R I N S U L

	Pag.
Poveştile florilor	3
Povestea învierii florilor.	15
Florile Paştelui.	31
Povestea Ghiocelului	41
Floarea Domniţei	51
Povestea Lăcrămioarei	65
Povestea Zorelei	121
Povestea Florei Soarelui . . .	143
Povestea Bărbănocului . . .	165
Povestea Zambilei	183

I N D R E P T Ă R I:

Pag. 65: „Povestea Lăcrămioarei", rândul 11, în loc de:
„iar luna dela dânsa rumeneala obrazului" şi „bujorul dela el cozile".

să se citească: -
„iar luna dela dânsa cozile” şi „bujorul dela el rumeneala obrazului".

2. Biblioteca pentru popor

			Lei B.
No.	1.	Alexandria.	Sub tipar
“	2.	Arghir şi Elena	„ „
“	3.	Isopia	„ „
“	4.	Genoveva de Brabant . . .	„ „
“	5.	Răvaşele unui doctor/Partea I	epuizat
“	6.	Răvaşele unui doctor. Partea II	epuizat
“	7.	Răvaşele unui doctor. Partea III	epuizat
“	8.	Povestea vorbei de *Anton Pann*	Sub tipar
“	9.	Carte despre drepturi şi datorii	„ „
“	10.	Povestiri de petrecere şi de folos	„ „
“	11.	Povestiri din Halima. Partea I şi II	3,75
“	12.	Glume: Vorbe de clacă . .	2,50
“	13.	Ioasaf şi Varlaam . . .	2,50
“	14.	Vatra strămoşească de *Gr. Tăuşan*.	1,-
“	15.	Istoria frumosului losif şi Asineta de *C. Bobulescu*	1,75
“	16.	Povestiri pentru popor Vol. I. de L. N. *Tolstoi* trad.de *Harrea*. . .	3,50